

**SİNGAPUR MİLLETLERARASI TİCARET MAHKEMESİ
(SICC)****(Araştırma Makalesi)**DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.998241>**Arş. Gör. Dr. Onur Can SAATCIOĞLU*****Öz**

21. Yüzyıl ile birlikte, önceleri tahkim ve geleneksel devlet yargısı şeklinde yapılan ayırım farklı bir boyut kazanmıştır. Bazı devletler, sınıraşan ticarî uyuşmazlıkların çözümü bakımından kendi ülkelerini birer çekim noktası hâline getirmek istemişler ve bu tür uyuşmazlıkları inceleyen özel mahkemeler kurma fikrini geliştirmişlerdir. Tahkimin ve geleneksel devlet yargısının avantajlı yönlerini bir arada barındırma gayesiyle kurulan bu mahkemeler, milletlerarası ticaret mahkemeleri şeklinde adlandırılmaktadırlar. Bu çalışma, hâlihazırda kurulu bulunan örnekler arasında tercih edilebilirlik ve etkinlik yönünden avantajlı bir konumda olduğunu düşündüğümüz Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi'ni (SICC) ana hatlarıyla tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. Aşağıda, öncelikle günümüzde faaliyet gösteren milletlerarası ticaret mahkemeleri hakkında genel bir bilgilendirme yapılacaktır. Ardından, SICC'nin temel yapısı ayrı başlıklar altında incelenecektir. Açıklamalar esnasında yeri geldikçe, özellik arz eden bazı hususlar açısından milletlerarası ticarî tahkim yolu ile karşılaştırmalar yapılacak ve SICC sisteminin güçlü ve zayıf yönlerine temas edilecektir. Sonuç kısmında ise, çalışmada yer verilen tüm açıklamalardan hareketle SICC'nin niçin diğer örneklere kıyasla daha güçlü bir alternatif teşkil edebileceği hususundaki kanaatimize yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Singapur, Milletlerarası ticaret mahkemesi, Taraf özerkliği, Yetki anlaşması, New York Sözleşmesi

* Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara (ocstr@hacettepe.edu.tr), ORCID: 0000-0003-4894-3422 (Geliş Tarihi: 15.04.2021-Kabul Tarihi: 20.06.2021)

SINGAPORE INTERNATIONAL COMMERCIAL COURT (SICC)*(Research Article)***Abstract**

Starting from the second millenium, the longstanding division between arbitration and litigation has gained a different dimension. Some states, with an intention to become a hub for the business of resolving international commercial disputes, have started to establish special courts. By way of pursuing the goal of encompassing some attractive features of both arbitration and litigation, these courts have become to be known as international commercial courts. This paper intends to introduce the main framework of Singapore International Commercial Court (SICC), which we think is situated in a relatively advantageous position among other examples. In the below, first and foremost, a general introduction regarding the modern day examples of major international commercial courts will be provided. Then, the fundamental structure of SICC will be examined under seperate headings. While doing so, occasional and issue specific comparisons between the systems of SICC and arbitration in general will also be made. Finally, based on the explanations given, we will share our conclusions as to why SICC can be regarded as a better alternative compared to others.

Keywords

Singapore, International commercial court, Party autonomy, Choice of court agreement, New York Convention

I. GİRİŞ¹

Günümüzde, büyük ve kapsamlı ticarî uyuşmazlıkların giderek artan şekilde birden fazla hukuk sistemini ilgilendirir hâle geldikleri gözlemlenmektedir². Sınıraşan ticarî uyuşmazlıkların nerede çözüleceği sorusu, hukuk hizmetleri alanında yoğun bir rekabet yaşanmasına yol açmaktadır³. İlk bakışta, bu rekabetin geleneksel devlet yargısı ile tahkim arasında söz konusu olduğu düşünülebilir. Ancak tahkime başvuru sıklığı dikkate alındığında, bu rekabetin tahkim lehine zaten sonlanmış olduğu yorumunu yapmak da mümkündür⁴.

Devlet mahkemelerince sunulacak hukuk hizmetleri ve bu hizmetlerin diğer bağlantılı sektörler ile olan ilişkisi göz önüne alındığında, milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümü işinin bir ülkenin gayrisafî millî hasılasına ciddi katkı sağladığı bilinmektedir⁵. Kapsamlı milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümü, o ülkede faaliyet gösteren avukatların, muhasebecilerin, tercümanların, bilirkişilerin, otellerin ve diğer bağlantılı hizmet sağlayıcıla-

¹ Değerli zamanlarından fedakarlık göstererek bu çalışmayı büyük bir titizlikle değerlendiren sayın hakemlere ve yayına hazırlık sürecinde göstermiş oldukları özen için dergi editörlüğünün değerli üyelerine çok teşekkür ediyorum.

² **Denjakin**, Viktor: “The SICC: International Commercial Litigation: A New Major Development in the Field of International Commercial Dispute Resolution”, Keio Law Journal, 41, s. 237.

³ **Requejo Isidro**, Marta: International Commercial Courts in the Litigation Market - Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law Research Paper Series, 2, 2019, s. 21; **Biard**, Alexandre: “International Commercial Courts in France: Innovation without Revolution” Erasmus L. Rev., 12(1), 2019, s. 24.

⁴ Günümüzde, milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümünde birinci sırada tercih edilen yol, milletlerarası ticarî tahkimdir. 2018 yılında yayımlanan ve geniş katılımı şekilde avukatlar ile yapılan bir anket çalışmasında, ankete katılanların %97’sinin devlet yargısı yerine milletlerarası ticarî tahkimi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Bkz. Queen Mary University of London, 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration <<http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/>> Erişim Tarihi: 04.02.2021. Katılımcıların neredeyse tamamının tahkimden yana bir eğilim sergilemesi, hiç şüphesiz tahkimin taraflara sunduğu önemli bazı avantajlardan ileri gelmektedir. Bu kapsamda, hakem kararlarının 1958 Tarihli New York Sözleşmesi kapsamında yaygın ve görece hızlı bir şekilde tenfiz edilebilmesi, yargılamanın gizlilik içerisinde yapılması, tarafların kendilerini yargılayacak olan hakemleri seçebilmeleri vb. avantajlar örnek verilebilir. New York Sözleşmesi’nin, tahkimi tercih edilebilirlik yönünden geleneksel devlet yargısının önüne geçirdiği görüşü hakkında bkz. **Denjakin**, s. 238, 239.

⁵ **Sorabji**, John/**Kramer**, Xandra: “Introduction-The International Business of Courts” in International Business Courts A European and Global Perspective (Kramer, Xandra/Sorabji, John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019, s. 11.

rının bakış açılarından oldukça kârlı bir iştir⁶. Bu gerçek, 21. yüzyıl ile birlikte, daha önce tahkim ve geleneksel devlet yargısı şeklinde yapılan ayrımın farklı bir boyut kazanmasına yol açmıştır. Bazı devletler, kendi ülkelerini milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümü bakımından birer çekim noktası hâline getirmek istemişler⁷ ve bu tür uyuşmazlıkları inceleyen özel mahkemeler kurma fikrini geliştirmişlerdir⁸.

Milletlerarası ticaret mahkemeleri kavramı, geçtiğimiz on beş yıl zarfında çeşitli devletlerde kurulmuş ve milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların kendine özgü bazı ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle⁹ tarafların güvenini kazanmak¹⁰ amacına yönelmiş, tahkimin ve geleneksel devlet yargısının bir takım avantajlarını tek elde toplayacak¹¹ şekilde tasarlanmış yargı yerlerini ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Bu mahkemeler, bir taraftan esas güçlerini devlet mahkemesi olmalarından almaktadırlar (kararların yayınlanması, temyiz hakkı, üçüncü kişiler üzerinde kontrol vb.). Diğer taraftan, tahkimin tercih edilme gerekçelerinin bazılarında da sistemleri içerisinde yer vermektedirler (konunun uzmanları tarafından yargılanma, taraf özerkliği, ispat kurallarını seçme imkânı vs.)¹². Bu açıdan, tahkimdeki esneklik ile geleneksel devlet yargısının hukukî icbar ve gözetim imkânı bu “melez”¹³ mahkemelerde bir araya gelmiş gözükmektedir¹⁴.

⁶ **Wilske**, Stephan: “International Commercial Courts and Arbitration - Alternatives, Substitutes or Trojan Horse”, *Contemp. Asia Arb. J.*, 11(2), 2018, s. 156; **Yip**, Man: “The Singapore International Commercial Court: The Future of Litigation?” in *International Business Courts A European and Global Perspective* (Kramer, Xandra/Sorabji, John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019, s. 131.

⁷ **Sorabji/Kramer**, s. 3.

⁸ **Sorabji/Kramer**, s. 11.

⁹ **Requejo Isidro**, s. 4.

¹⁰ **Sorabji/Kramer**, s. 10.

¹¹ **Chong**, Adeline/**Yip**, Man: “Singapore as a Centre for International Commercial Litigation: Party Autonomy to the Fore”, *Journal of Private International Law*, 15(1), 2019, s. 100.

¹² **Godwin**, Andrew/**Ramsay**, Ian/**Webster**, Miranda: “International Commercial Courts: The Singapore Experience” *Melbourne J of Intl L*, 18(2), 2017, s. 223. **Mesci/Esen**’e göre, bazı devletler milletlerarası ticaret mahkemeleri kurmak suretiyle âdeta tahkimin tahtına göz dikmektedirler. Bkz. **Mesci**, Barış/**Esen**, Emre, “Milletlerarası Ticarî Uyuşmazlıkların Yargısal Yolla Çözümünde Tahkime Rakip Olarak Milletlerarası Ticaret Mahkemeleri: Hollanda Ticaret Mahkemesi Üzerinden Bir Analiz”, *Public and Private International Law Bulletin*, 40(2), s. 1229.

¹³ **Yip**, Future, s. 141; **Demeter**, Dalma R./**Smith**, Kayleigh M.: “The Implications of International Commercial Courts on Arbitration”, *Journal of International Arbitration*, 33(5), 2016, s. 442.

¹⁴ **Stamboulakis**, Drossos: Legal Transfer and ‘Hybrid’ International Commercial Dispute Resolution Procedures: Lessons from the Singapore International Commercial Court in

Önemle vurgulamak gerekir ki, bu mahkemeler milletlerarası bir girişim sonucunda ortaya çıkmış ve birden fazla devlet adına yargılama yapan yerler olmayıp, bütünüyle ilgili devletlerin yargı örgütleri içerisinde faaliyet göstermektedirler¹⁵. Mahkemelerin çoğunlukla milletlerarası nitelikte ticarî uyuşmazlıklar ile sınırlı bir yetkiye sahip olması, onlara özgün bir milletlerarası yön kazandırmaktadır. Ayrıca, devlet yargısına başvurmadan çekinen ama çeşitli gerekçelerle tahkime başvuru konusunda tereddüt yaşayan¹⁶ tarafların cezbedilmesi de amaçlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek adına, yargılama sürecinin ağırlıklı şekilde yahut tamamen İngilizce dilinde yürütüldüğü, geleneksel devlet yargısına kıyasla taraflara oldukça geniş bir irade özerkliği tanındığı, usul kuralları ve özellikle ispat kuralları açısından taraf iradelerine öncelik verildiği ve yabancı avukatlar ile temsil imkânının getirildiği görülmektedir. Mahkemelerin ana ilham kaynağı olarak, yüz yılı aşkın süredir faaliyet gösteren ve aslında milletlerarası ticarî uyuşmazlıkları görmek amacıyla kurulmamış olmasına rağmen, günümüzde daha çok bu türde uyuşmazlıklar bakımından yaygın şekilde tercih edilen¹⁷ Londra Ticaret Mahkemesi (*Commercial Court*) gösterilmektedir.¹⁸

Legal Transplants in East Asia and Oceania (BREDA Vito (Ed.)), Cambridge University Press, Cambridge, 2019, s. 183.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Günümüzde milletlerarası ticarî tahkim, bir kısmı daha önce devlet yargısı bakımından da dile getirilmiş bazı eleştirilere muhatap olmaktadır. Bkz. **Demeter/Smith**, s. 443. Tahkim sürecinin çok masraflı oluşu, uzun sürebilmesi ve hakem heyetinin ne taraf temsilcileri ne de üçüncü kişiler üzerinde etkili bir kontrole sahip olması bu kapsamda verilen başlıca örneklerdir. Bkz. **Saitou**, Akira: “Kokusai shouji chuusai to kokusai shouji saiban-kyousou to kyouryoku no tame no kankei riron ni mukete”, *Kokusai shoutorihiki gakkai nenpou*, 18, 2016, s. 87; **Bell**, Gary F.: “The New International Commercial Courts - Competing with Arbitration - The Example of the Singapore International Commercial Court”, *Contemp. Asia Arb. J.*, 11(2), 2018, s. 194; **Chong**, Steven: “Dispute Settlement in the Belt and Road Initiative: Lessons from the Singapore Experience”, *The Chinese Journal of Comparative Law*, 8(1), 2020, s. 33; **Requejo Isidro**, s. 25. Bu önemli eleştirilerin varlığına rağmen tahkimin hâlen yoğun talep görüyor olması, hakem kararlarının 1958 tarihli New York Sözleşmesi kapsamında nispeten kolay şekilde tenfiz edilebiliyor olmasına bağlanmaktadır. Bkz. **Reyes**, Anselmo: “Recognition and Enforcement of Interlocutory and Final Judgments of the Singapore International Commercial Court”, *J of Intl & Comparative L*, 2(2), 2015, s. 340.

¹⁷ **Wilske**, s. 160. İngiliz hâkimlerine güvenilmesi ve çoğu hâlde zaten İngiliz hukukunun seçilmiş olması bu tercihin temel sebepleri arasında gösterilmektedir. Bkz. **Biard**, s. 24.

¹⁸ **Sorabji/Kramer**, s. 2; **Yip**, Future, s. 130; **Landbrecht**, Johannes: “The Singapore International Commercial Court (SICC) – an Alternative to International Arbitration?”, *ASA Bulletin*, 34(1), 2016, s. 113; **Wilske**, s. 160.

Bu çalışma, hâlihazırda kurulu bulunan örnekler arasında tercih edilebilirlik ve etkinlik yönünden diğerlerine kıyasla daha avantajlı bir konumda olduğunu düşündüğümüz Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi'ni (*SICC*) ana hatlarıyla tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. Aşağıda, öncelikle günümüzde faaliyet gösteren milletlerarası ticaret mahkemeleri hakkında genel bir bilgilendirme yapılacaktır. Ardından, *SICC*'nin temel yapısı ayrı başlıklar altında incelenecektir. Açıklamalar esnasında yeri geldikçe, özellik arz eden bazı hususlar açısından milletlerarası ticarî tahkim yolu ile karşılaştırmalar yapılacak ve *SICC* sisteminin güçlü ve zayıf yönlerine temas edilecektir. Sonuç kısmında ise, çalışmada yer verilen tüm açıklamalardan hareketle *SICC*'nin niçin diğer örneklerle kıyasla daha rekabetçi bir konumda görülebileceği hususundaki kanaatimize yer verilecektir.

II. ÇEŞİTLİ HUKUK DÜZENLERİNDE MİLLETLERARASI TİCARET MAHKEMELERİ

Çalışmanın esas inceleme konusuna geçmeden önce günümüzde faaliyet gösteren başlıca milletlerarası ticaret mahkemelerini kısaca tanıtmakta fayda vardır. Bazı milletlerarası ticaret mahkemeleri, ilgili devlet yargı örgütünde hâlihazırda kurulu bulunan mahkemelerin birer “dairesi” şeklinde örgütlenmişlerdir. Buna karşılık bazı devletler, mevcut mahkeme teşkilatının içerisine yeni birer mahkeme eklemek yolunu izlemişlerdir. Avrupa’da yer alan örneklerin genellikle birer daire şeklinde, Orta Doğu ve Asya’da bulunan örneklerin ise ayrı birer mahkeme olarak örgütlendikleri görülmektedir. Bu başlık altında, kısaca söz konusu örneklere değinilecektir.

Tarihsel açıdan temas edilebilecek ilk milletlerarası ticaret mahkemesi, 2004 yılında kurulan fakat 2006 yılında faaliyete geçen Dubai Milletlerarası Finans Merkezi Mahkemeleri’dir (*Dubai International Finance Center Courts (DIFC Courts)*)¹⁹. İlk yıllarında sadece bünyesinde yer aldığı finans merkezi²⁰ ile ilgili uyuşmazlıkları görme yetkisine sahip olan mahkemelerin bu yetkisi 2011 yılında genişletilmiştir. Bu tarihten sonra *DIFC* Mahkemeleri, taraflarca yetkilendirilmeleri hâlinde finans merkezi ile bağlantısı bulunmayan uyuşmazlıkları da görmeye başlamışlar, yani bu tarihten sonra gerçek anlamda bir milletlerarası ticaret mahkemesi hâline gelmişlerdir²¹.

¹⁹ **Yip**, Future, s. 129; **Sorabji/Kramer**, s. 2.

²⁰ *DIFC* adı verilen serbest ticaret bölgesi, Dubai’nin merkezinde yaklaşık 45 hektarlık bir alanda kurulu olup kendi idari yapısına, kendi hukuk sistemine ve kendi mahkemelerine sahiptir. Bkz. **Requejo Isidro**, s. 9.

²¹ **Yip**, Man: “The Resolution of Disputes Before the Singapore International Commercial Court”, *International and Cooperative Law Quarterly*, 65, 2016, s. 446; **Bell**, s. 198;

Normalde İslam Hukuku ile karışık bir Kıta Avrupası Hukuku'nun benimsendiği Dubai'de, *DIFC* Mahkemeleri'nin kullanabilmesi amacıyla, sözleşmeler hukuku, şirketler hukuku, iş hukuku, iflas hukuku ve daha pek çok alanda geniş kapsamlı bir maddi hukuk külliyyatının sıfırdan oluşturulduğu belirtilmektedir²². Hukukî ve ticarî konulardaki geniş kapsamlı *Common Law* birikiminin Dubai hukukuna bu şekilde nakledilmiş olması, söz konusu finans merkezi için "Kıta Avrupası Hukuku okyanusundaki *Common Law* adası" benzetmesinin yapılmasına yol açmıştır²³.

Adeta bir kurumsal tahkim merkezi görünümünde olmasına karşın *DIFC* Mahkemeleri ile tahkimi birbirinden ayırmak gerekmektedir. Zira mahkemelerin kurulmasından kısa bir süre sonra, 2008 yılında Finans Merkezi ile Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi (*LCIA*) arasında bir anlaşma imzalanmış ve finans merkezi içerisinde faaliyet gösterecek bir tahkim merkezi (*DIFC-LCIA Arbitration Centre*) kurulmuştur. *DIFC* Mahkemeleri bu merkez bünyesinde yürütülen tahkim yargılamalarında mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işler bakımından görevli ve yetkili mahkeme konumundadır²⁴.

DIFC Mahkemeleri'nde görev yapan hâkimlerin büyük çoğunluğu yabancı olup *Common Law* geleneğine sahip ülkelerden gelmektedir²⁵. Benzer şekilde, yargılama esnasında *Common Law* usul kuralları işletilmekte²⁶ ve tüm süreç İngilizce dilinde yürütülmektedir²⁷. 2021 Yılına kadar dünyanın önde gelen ticaret mahkemelerinden biri olma hedefine sahip bu mahkemelerin doğu ile batı arasındaki ekonomik faaliyeti desteklemek ve geliştirmek amacını güttüğünden bahsedilmektedir²⁸.

Requejo Isidro, s. 10; **Ruckteschler**, Dorothee/**Stooss**, Tanja: "International Commercial Courts: A Superior Alternative to Arbitration?", *Journal of International Arbitration*, 36(4), 2019, s. 432; **Reyes**, s. 338.

²² **Tiba**, Firew: "The Emergence of Hybrid International Commercial Courts and the Future of Cross Border Commercial Dispute Resolution in Asia", *Loyola U Chicago Intl L Rev*, 14(1), 2016, s. 44.

²³ **Hwang**, s. 201.

²⁴ Söz konusu tahkim merkezinin yapısı 2014 yılında güncellenmiştir. *DIFC* Mahkemeleri'nin bu merkez bünyesindeki tahkim yargılamaları bakımından üstlendiği rol hakkında bilgi için bkz. *DIFC/LCIA Arbitration Centre* <<http://www.difc-lcia.org/overview.aspx>> Erişim Tarihi: 04.02.2021.

²⁵ **Bell**, s. 198; **Ruckteschler/Stooss**, s. 440; **Tiba**, s. 43.

²⁶ **Tiba**, s. 44; **Ruckteschler/Stooss**, s. 439; **Wilske**, s. 161; **Hwang**, s. 202.

²⁷ **Ruckteschler/Stooss**, s. 436; **Sorabji/Kramer**, s. 6.

²⁸ **Wilske**, s. 163.

Dubai'nin hemen ardından Katar'da bir milletlerarası ticaret mahkemesi kurulmuştur. Katar Milletlerarası Mahkemesi (*Qatar International Court*) 2005 yılında kurulmuş ve ilk davasını 2009 yılında görmüştür²⁹. Tıpkı Dubai örneğindeki gibi bu mahkeme de aslında daha geniş bir oluşumun parçası olup Katar Finans Merkezi (*Qatar Financial Centre*) bünyesinde faaliyet göstermektedir. Bir *Common Law* mahkemesi olarak, Kuveyt ve Katar'dan gelenlerin yanısıra, İngiltere ve Galler'den emekli hâkimler ile *Common Law* geleneğini takip eden diğer hukuk sistemlerinden gelen hâkimlerden müteşekkildir³⁰. Dubai örneğine benzer şekilde, Katar Milletlerarası Mahkemesi de bir tahkim merkezi değildir. Tersine, taraflarca yetkilendirilmiş olması halinde, ilgili bir tahkim yargılamasında mahkeme tarafından yapılması gereken işler bakımından görevli ve yetkili hale gelebilmektedir³¹.

Bu çalışmanın konusu olan ve aşağıda detaylı şekilde ele alınacak Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi'nin 2015 yılındaki kuruluşu haricinde, en yakın tarihte kurulmuş milletlerarası ticaret mahkemesi 2018 yılı itibariyle faaliyete geçen Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi'dir (*China International Commercial Court*). Tıpkı Dubai ve Katar gibi bu mahkeme de daha geniş kapsamlı bir ekonomik projenin parçası olarak kurulmuştur³². Dubai ve Katar açısından "finans merkezleri" ile bir bağlantı söz konusuysen, Çin açısından "Kuşak ve Yol Projesi" (*Belt and Road Initiative*) ile bir bağlantı mevcuttur³³.

²⁹ Öte yandan, bu mahkemenin çok tercih edilmediği anlaşılmaktadır. 2009 ve 2017 yılları arasında mahkemenin yalnızca 38 karar verdiğiinden bahsedilmektedir. Bkz. **Gaillard**, Emmanuel/**Banifatemi**, Yas/**Vialard**, Chloe: "France: The International Chambers of the Paris Courts and Their Innovative Rules of Procedure", Mondaq Business Briefing, 25 April 2018, (LexisNexis), s. 4.

³⁰ **Sorabji/Kramer**, s. 6.

³¹ Bkz. Qatar International Court and Dispute Resolution Center <<https://www.qicdrc.gov.qa/arbitration/overview>> Erişim Tarihi: 04.02.2021.

³² **Ruckteschler/Stooss**, s. 432.

³³ **Sorabji/Kramer**, s. 10. İlk defa 2013 yılında duyurulan ve temel amacı Asya-Avrupa hattındaki önemli ekonomiler arasında bir ulaştırma altyapısı, ticaret ve yatırım bağlantısı kurmak olan bu girişimin, Türkiye de dahil olmak üzere 65'ten fazla ülkeyi kapsaması planlanmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlamayı hedefleyen proje; karayolları, tren yolları, limanlar ve enerji nakil hatlarını içeren kapsamlı altyapı yatırımlarını gerektirmektedir. Projenin kapsadığı bölgelerdeki ulaşım, telekomünikasyon, enerji ve diğer altyapı ağlarının inşası ve birbirine entegre edilmesi, yeni projeler için kredi ve sermaye imkanlarının bulunması, bölgeler arası gümrük ve vergi koordinasyonu birlikte ticaret ve yatırım fırsatlarının yeniden canlandırılması hedeflenmektedir. Proje hakkında detaylı bilgi için Bkz. **Kuo**, Lily/**Kommenda**, Niko: What is China's

Bu mahkemenin yargı yetkisi tamamen taraf rızasına dayanmakta olup sadece yabancı unsurlu ve belirli bir tutarın üzerindeki uyuşmazlıklar bakımından kabul edilmiştir. Bu iki koşulun yanısıra, uyuşmazlığın mutlaka Çin ile ilgili bulunması gerekmektedir³⁴. Diğer milletlerarası ticaret mahkemelerinden farklı olarak İngilizce dilinde yargılama yapılmadığı gibi, farklı ülkelerden gelen hâkimlere de mahkeme bünyesinde yer verilmediği görülmektedir. Bunun yerine, Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşı olan hâkimlerin gördüğü davalarda danışma fonksiyonunu üstlenmesi amacıyla bir uzmanlar komitesi oluşturulmuştur. Yabancı uygulamacılar, hâkimler ve akademisyenler esasen bu komite içerisinde faaliyet göstermektedirler³⁵.

Orta Doğu ve Asya'daki örneklerin aksine, Avrupa devletlerinin, kendi milletlerarası ticaret mahkemelerini hâlihazırda kurulu mahkemelerin "milletlerarası daireleri" şeklinde örgütledikleri görülmektedir³⁶. Bu kapsamda verilebilecek ilk örnek, Fransa açısından gündeme gelmiştir.

Londra'daki Ticaret Mahkemesi'nin milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümünde yaygın şekilde tercih edilmesi Fransız kanun koyucusunun dikkatini çekmiştir. Fransız hukuk sisteminin rekabet gücünü artırma ve Paris'i milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümünde bir cazibe merkezi hâline getirme fikri ortaya çıkmıştır³⁷. Fransa'da, Paris Ticaret Mahkemesi altında 1995 yılında kurulmuş bir milletlerarası daire mevcut olmakla birlikte benimsediği usul kuralları itibarıyla milletlerarası ticarî ilişkilerin ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olan bu dairenin, o dönemde uygulamacılardan talep görmediği belirtilmektedir³⁸. Bu doğrultuda, 2018 yılında yapılan bir düzenlemeyle, ilgili daire bakımından birtakım yenilikler kabul edilmiş³⁹, ayrıca bu daireden verilen kararların özel olarak temyiz edilebilmesi için Paris Temyiz Mahkemesi bünyesinde de bir milletlerarası daire

Belt and Road Initiative? (The Guardian) <<https://www.theguardian.com/cities/ng-interactive/2018/jul/30/what-china-belt-road-initiative-silk-road-explainer>> Erişim Tarihi: 04.02.2021.

³⁴ **Yip**, Future, s. 155.

³⁵ **Sorabji/Kramer**, s. 7.

³⁶ **Sorabji/Kramer**, s. 5.

³⁷ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 31; **Gaillard/Banifatemi/Vialard**, s. 1; **Biard**, s. 24. BREXIT olgusunun kesinlik kazanması ile birlikte, İngiliz mahkeme kararlarının bundan böyle AB ülkelerinde aynı kolaylıkta tanınıp tenfiz edilememesi ihtimalinin ortaya çıkmasının da, Fransız kanun koyucusunun bu girişimi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bkz. **Biard**, s. 26.

³⁸ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 32.

³⁹ **Gaillard/Banifatemi/Vialard**, s. 1.

oluşturulmuştur. Bu oluşumlar, birlikte “milletlerarası daireler” şeklinde bilinmektedir⁴⁰.

Milletlerarası daireler, genel olarak ticarî sözleşmelerden, taşıma sözleşmelerinden, haksız rekabetten, rekabeti sınırlandıran eylemlerden, finansal araçlardan ve diğer finansal sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar bakımından yetkilidirler⁴¹. Bu konulara ilişkin bir uyuşmazlık Paris Ticaret Mahkemesi önüne geldiğinde, mahkemenin dava dağıtım bürosu söz konusu uyuşmazlığı birkaç açıdan değerlendirmektedir. Uyuşmazlığın iktisadî, ticarî ve sınıraşan bir mahiyet taşıdığı, özellikle de yabancı bir hukukun uygulanma ihtimalinin var olduğu anlaşılan hallerde, dava milletlerarası daireye havale edilmektedir. Yine, tarafların anlaşarak milletlerarası daireyi yetkilendirmiş olmaları hâlinde de mahkeme yetkili hâle gelmektedir⁴². Davada mahkemeye sunulacak belgelerin Fransızca’ya çevrilmeksizin İngilizce dilinde sunulabilmesi mümkün olup⁴³, görev yapan hâkimlerin hepsi İngilizce diline hâkimdir⁴⁴. Öte yandan, tarafların, bilirkişilerin, tanıkların ve Fransız vatandaşı olmayan avukatların mahkeme önünde İngilizce dilini kullanmaları ancak mahkemenin izni ile mümkündür. Bununla birlikte, sözlü sunumlar bakımından tercüman kullanma imkânı bulunmaktadır⁴⁵. Nihai karar Fransızca dilinde verilmekte ve fakat kararın yeminli İngilizce tercümesi de yanına eklenmektedir⁴⁶. Yabancı avukatlar, yalnızca, kendilerine Paris barosuna kayıtlı bir avukat eşlik ettiği sürece milletlerarası dairede tarafları temsil edebilmektedirler⁴⁷.

Benzer şekilde, 2019 yılında Hollanda’da, Amsterdam Bölge Mahkemesi altında “Hollanda Ticaret Mahkemesi” adıyla bir milletlerarası daire kurulmuştur⁴⁸. Fransa örneğindeki gibi, bu mahkemeden verilecek kararların temyizi için de ayrıca Amsterdam Temyiz Mahkemesi bünyesinde “Hollanda Ticarî Temyiz Mahkemesi” kurulmuştur. Söz konusu mahkemelerde, duruşmaların bütünüyle İngilizce veya Hollandaca dillerinden birinde

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 32.

⁴² **Gaillard/Banifatemi/Vialard**, s. 2.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 32.

⁴⁵ **Gaillard/Banifatemi/Vialard**, s. 2.

⁴⁶ **Biard**, s. 29.

⁴⁷ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 36.

⁴⁸ Hollanda Ticaret Mahkemesi’nin genel yapısına ve milletlerarası ticari tahkim ile çeşitli yönlerden karşılaştırılmasına ilişkin oldukça detaylı bir inceleme için bkz. **Mesci/Esen**, s. 1236-1254.

yapılması⁴⁹ ve delillerin çeviri gerektirmeksizin Fransızca, Almanca, İngilizce veya Hollandaca dillerinden birinde sunulması mümkündür⁵⁰. Yine, tarafların anlaşarak mahkemeyi yetkilendirmiş olması halinde hem yerel hem milletlerarası nitelikte davalar bakımından yetki söz konusudur. Üç hâkimli mahkeme heyetinin oluşumunda, hâkimlerin İngilizce diline hâkimiyetleri ve ticarî uyuşmazlıklardaki tecrübeleri dikkate alınmaktadır⁵¹. Yabancı avukatların mahkeme önünde temsil yetkisi bulunmamaktadır⁵².

Almanya’da ise, 2010 yılından bu yana Aachen, Bonn, Köln ve Düsseldorf bölge mahkemeleri ile Köln ve Düsseldorf Yüksek Bölge Mahkemeleri’nde yabancı unsurlu davalarda duruşmaların İngilizce dilinde yapılabilmesi mümkündür. Bununla birlikte, 2010 yılından 2019 yılına kadar biri Bonn diğeri Köln’de olmak üzere bu kapsamda yalnızca iki dava görülmüştür⁵³. Yakın tarihlerde Frankfurt ve Hamburg mahkemeleri bakımından da milletlerarası daireler kurulmuş olmasına karşın, özellikle İngilizce’nin kullanımı konusunda hukukî çerçeve itibariyle henüz bir netlik sağlanmadığı belirtilmektedir⁵⁴.

III. SINGAPUR MİLLETLERARASI TİCARET MAHKEMESİ (SICC)

A. Genel Olarak

Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi (SICC), “Singapur’un ticarî uyuşmazlık çözümü ve hukuk hizmetleri bakımından sahip olduğu lider konumunu daha da güçlendirmek ve Asya ile bağlantılı milletlerarası uyuşmazlıklar bakımından bir Asya uyuşmazlık çözüm merkezi haline gelmek” amacıyla 2015 yılında kurulmuştur⁵⁵. Bu doğrultuda, Singapur Milletlerarası

⁴⁹ **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 38.

⁵⁰ **Bell**, s. 196.

⁵¹ **Sorabji/Kramer**, s. 5.

⁵² **Bell**, s. 196.

⁵³ **Lehmann**, Matthias: “Law Made in Germany-The Export Engine Stutters” in International Business Courts A European and Global Perspective (Kramer, Xandra/Sorabji, John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019, s. 85, 86.

⁵⁴ Tartışmalar için bkz. **Lehmann**, s. 93-100.

⁵⁵ Singapore International Commercial Court (‘SICC’) Committee, “Report of the Singapore International Commercial Court Committee” (Report, SICC Committee, November 2013), s. 5. <https://www.sicc.gov.sg/docs/default-source/modules-document/news-and-article/-report-of-the-singapore-international-commercial-court-committee_90a41701-a5fc-4a2e-82db-cc33db8b6603-1.pdf> Erişim Tarihi: 04.10.2020). SICC’nin kurulmasına ilişkin fikrin kamuoyu bilgisine 2013 yılının

Tahkim Merkezi (*SIAC*), Singapur Milletlerarası Arbuluculuk Merkezi (*SIMC*) ve nihayet Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi aracılığıyla, muhtemel kullanıcıların uyuşmazlık çözümü alanında farklı seçeneklere sahip olmaları arzulanmıştır⁵⁶.

Bir üst başlıkta değinildiği üzere, Dubai, Katar ve Çin örneklerinde mahkemeler daha geniş kapsamlı ekonomik projelerin bir parçası olarak kurulmuşlardır. *SICC* ise, başından itibaren herhangi bir ekonomik proje kapsamında olmayıp, Singapur’la bağlantısı bulunsun veya bulunmasın milletlerarası ve ticarî nitelikte uyuşmazlıkları görebilmek amacıyla kurulmuştur⁵⁷. *SICC*’yi benzeri diğer milletlerarası ticaret mahkemelerinden ayıran önemli bir yapısal farklılık, *SICC*’nin yatırımcı güvenini ülkeye çekebilmek için Singapur’un kendi hukuk sisteminden farklılaşan bir yargılama sunmak zorunda kalmamış olmasıdır. Bilâkis, yatırımcıların hâlihazırda güven duydukları, olgunlaşmış ve *Common Law*’ın köklü geleneğini takip eden Singapur Hukuku’nun temel alındığı görülmektedir⁵⁸. Singapur’un kurumsal ve köklü hukukî yapılara zaten sahip bulunmasının ve genel olarak hukukun üstünlüğü ilkesinin yürürlükte olduğu bir ülke olarak telakki edilmesinin, tarafların güvenini kazanmakta önemli faktörler olduğu düşünülmektedir⁵⁹.

SICC’nin temel yargılama sistemi, milletlerarası ticaretin⁶⁰ ve sınıraşan uyuşmazlıkların ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanmıştır⁶¹. Hem devlet yargısı hem de tahkim yolunun avantajlı yönlerini barındırma özelliğine ithafen, *SICC* sistemi, “devlet yargısı ile tahkimin temkinli bir evliliği” olarak görülmektedir⁶². Çalışmanın devamında ele alınacağı üzere, Singapur’un uyuşmazlık çözümü alanındaki bu yenilikçi yaklaşımının ana dayanağı, taraf iradelerine sağlanan özerklidir⁶³.

başlarında sunulduğu; hukukî çerçevenin 2014 yılı sonlarında hazırlandığı ve mahkemenin 2015 yılının başında açıldığı dikkate alındığında, tüm kuruluş sürecinin oldukça hızlı tamamlandığı düşünülmektedir. Bkz. **Stamboulakis**, s. 201; **Requejo Isidro**, s. 11; **Teh**, Lawrence: “The Singapore International Commercial Court”, *Dipute Resolution International*, 11(2), 2017, s. 144.

⁵⁶ **Yip**, *Future*, s. 131; **Landbrecht**, s. 112; **Sorabji/Kramer**, s. 6.

⁵⁷ **Tiba**, s. 48; **Ruckteschler/Stooss**, s. 433.

⁵⁸ **Yip**, *Future*, s. 129.

⁵⁹ **Stamboulakis**, s. 200.

⁶⁰ **Chong**, s. 34.

⁶¹ **Landbrecht**, s. 113.

⁶² **Yip**, *Future*, s. 141.

⁶³ **Chong/Yip**, s. 98.

SICC'nin kurulduğu tarihten bu yana doktrinde, SICC'nin tahkime rakip olmak için değil onu tamamlamak üzere kurulduğu, farklı taraf beklentilerine en iyi şekilde hizmet edebilmek için farklı seçenekler sunan bir ortam yaratmak amacıyla olduğu dile getirilmektedir⁶⁴. Farklı uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının bir arada başarılı şekilde var olmaları hâline verilen başlıca örnek Londra'daki Ticaret Mahkemesi'dir⁶⁵. Günümüzde Londra, milletlerarası ticarî tahkimin kalbi olarak görülmesine rağmen, Ticaret Mahkemesi de oldukça yoğun şekilde tercih edilmektedir⁶⁶. Milletlerarası ticaretin aktörleri genellikle devlet yargısına ve bu kapsamda diğer tarafın ülkesindeki mahkemelere güvenmez iken, Londra'daki Ticaret Mahkemesi oldukça rağbet gören bir konumdadır⁶⁷.

SICC'nin tahkime rakip olmadığı yönündeki sava karşılık, her iki yolda da aynı tür uyuşmazlıkların görüldüğü ve benzer hizmetleri sunma iddiasının var olduğuna dikkat çekilmekte ve bunların birbirlerine rakip oldukları yorumu da yapılmaktadır⁶⁸. *Requejo Isidro*, bu iki uyuşmazlık çözüm yolu arasındaki ilişkinin “kullanıcılar açısından” ve “kurumlar açısından” olmak üzere iki eksenle incelenmesi gerektiği görüşündedir. Yazara göre, kullanıcılar açısından bakıldığında bunlar hiç şüphesiz birbirlerine rakiptir. Öte yandan, kurumlar bakımından incelendiğinde birbirlerini tamamlayıcı bir fonksiyonun gündeme gelmesi mümkündür⁶⁹. Biz de, bu iki çözüm yolunun hem birbirlerine rakip oldukları hem de birbirlerini tamamladıkları kanaatindeyiz. Bu kapsamda, SICC'nin temel hedef kitlesinin, hâlihazırda mevcut olan veya ileride ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar için ilk etapta tahkime gitmeyi tercih etmeyen taraflar olduğu söylenebilir⁷⁰.

Bu düşüncemizi daha iyi ortaya koyabilmek adına, çalışmanın devamında, SICC'nin temel örgütlenmesi; yargılama sürecinde kullanılan dil; mahkeme heyetinin oluşumu; mahkemenin yetkisi; mahkeme önünde yabancı avukatlar ile temsil imkânı; usulî kolaylıklar; açık yargılama ilkesi;

⁶⁴ **Denjakin**, s. 255; **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 223; **Chong**, s. 35; **Yip**, Future, s. 142; **Landbrecht**, s. 124; **Chong/Yip**, s. 100.

⁶⁵ **Requejo Isidro**, s. 22.

⁶⁶ **Hwang**, s. 197.

⁶⁷ **Bell**, s. 194. Bu kapsamda tarafların tercihinde rol oynayan başlıca etmenler; mahkemelerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı; hukukun üstünlüğü; *Common Law* sisteminin genel olarak ticaret yapmayı kolaylaştırıcı bir altyapı sağlaması ve Londra'daki mahkemenin ticaret hayatının ihtiyaçları anlıyor olması şeklinde sıralanmaktadır. Bkz. **Tiba**, s. 36, 37.

⁶⁸ **Requejo Isidro**, s. 22; **Deskovski/Dokovski/Kocev**, s. 38.

⁶⁹ **Requejo Isidro**, s. 23. Benzer yönde bkz. **Wilske**, s. 181.

⁷⁰ **Hwang**, s. 196; **Wilske**, s. 181.

taraf lar ve üçüncü kişiler üzerindeki kontrol; kanun yoluna başvuru imkânı ve kararların Singapur dışındaki etkisi konuları ana hatlarıyla ele alınacaktır. Ayrı başlıklar altında ele alınacak bu açıklamalar esnasında, yeri geldikçe milletlerarası ticari tahkim uygulaması ile kısa karşılaştırmalar yapılacaktır. Böylelikle, *SICC* sisteminin tahkim karşısında avantajlı ve dezavantajlı sayılabilecek yönleri hakkında genel bir fikir oluşturulması hedeflenmektedir.

B. Mahkeme'nin Temel Yapısı

1. Örgütlenme

Singapur yargı teşkilatı, ilk derece, istinaf ve temyiz yollarını kapsayan Yüce Mahkeme (*Supreme Court*) ile; yalnızca ilk derece yargılaması yapan alt dereceli mahkemeler (*subordinate courts*) olmak üzere iki grup altında incelenebilir. Yüce Mahkeme, toplanıp uyuşmazlıkları gören tek bir yapı olmayıp, kendi içerisinde iki ayrı mahkeme barındırmaktadır. Uyuşmazlıkları esasen bu mahkemeler görmektedir. Bunlardan ilki, hem dava konusunun değerine göre yeri geldiğinde ilk derece mahkemesi olarak faaliyet gösteren, hem de alt dereceli mahkemelerin kararları bakımından istinaf mercii konumunda olan Yüksek Mahkeme'dir (*High Court*). Diğeri ise, yalnızca temyiz fonksiyonunu haiz Temyiz Mahkemesi'dir (*Court of Appeal*)⁷¹. Dolayısıyla, Singapur yargı örgütlenmesinde en üst dereceden aşağıya doğru; Temyiz Mahkemesi, Yüksek Mahkeme ve alt dereceli mahkemeler şeklinde bir sıralama yapmak mümkündür⁷². *SICC*, bu teşkilatlanma içerisinde Yüksek Mahkeme bünyesinde kurulmuş ve faaliyet göstermektedir⁷³.

Yüksek Mahkeme çatısı altında bütünüyle yeni bir mahkeme kurulması yolunun tercihi nedenleri üzerinde durulabilir. İlk neden, yeni bir yargılama modelini hayata geçirebilmek için elzem olan yeniliklerin kolaylıkla yapılabilmesine olanak sağlamak, deyim yerindeyse "yeni bir sayfa" açmak arzudur. Bu şekilde bütünüyle yeni bir yargılama modeli benimsemek suretiyle Singapur'un uyuşmazlık çözümü sahasındaki önde gelen konumu vurgulanmak istenmiş ve bu çerçevede markalaşmak hedeflenmiştir⁷⁴. İkinci olarak ise, hâlihazırdaki teşkilatlanma içerisine yeni bir mahkeme eklemek suretiyle, kullanıcıya bu mahkemelerden birisini seçebilme imkânı sunarak, taraf

⁷¹ Bell, s. 199.

⁷² Yip, Future, s. 135.

⁷³ Godwin/Ramsay/Webster, s. 220.

⁷⁴ Yip, Future, s. 131.

özerkliği ilkesinin Singapur hukukunda önemli bir değer olarak kabul edildiği mesajının verildiği düşünülmektedir⁷⁵.

2. Hâkimler

Hollanda, Almanya ve Fransa'daki mahkemelerin milletlerarası daireleri ile Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi, bütünüyle ilgili devletlerin vatandaşlığına sahip hâkimlerden oluşmakta iken⁷⁶, SICC bünyesinde, Singapur vatandaşı hâkimlerin yanısıra⁷⁷, yabancı hâkimler de görev yapmaktadır⁷⁸. Çeşitli ülkelerden gelen, büyük bir kısmı daha önce hâkimlik yapmış hatta bu görevden emekli olmuş tecrübeli ve saygın hukukçulara mahkeme heyetinde yer verilmiş olması, SICC'yi yalnızca yerli hâkimlerin görev yaptığı Londra'daki Ticaret Mahkemesi'nden dahi farklılaştıran bir özelliktir⁷⁹. Nitekim, yabancı hâkimlerin SICC'ye atanabilmelerini mümkün kılmak için Singapur Anayasası'nda değişikliğe gidilmesi gerekmiştir⁸⁰.

Yabancı hâkimler, SICC uygulamasında "milletlerarası hâkimler" şeklinde adlandırılmakta olup Başbakan'ın önerisi üzerine Singapur Cumhurbaşkanı tarafından belirli bir süreliğine bu göreve atanmaktadır⁸¹. Kural olarak üç yıllık süre ile atanan bu hâkimlerin, yine üçer yıllık olmak üzere yeniden atanabilmeleri mümkündür. Milletlerarası hâkim olabilmek için öngörülmüş herhangi bir objektif kıstas bulunmayıp, bütünüyle Singapur hükümetinin ve bu kapsamda Yüce Mahkeme başkanının (*chief justice*) takdir⁸² ile bu göreve layık olduğu düşünülen seçkin hukukçulara teklif götürülmektedir⁸³. Kararlarının kalitesi ile bilinen ve yetenekli personel istihdam eden bağımsız ve etkili mahkemelerin varlığı, yatırımlar ve ticaret konusunda güven inşasının elzem unsurları olarak kabul edilmektedir⁸⁴. Dolayısıyla

⁷⁵ Yip, Future, s. 131.

⁷⁶ Ruckteschler/Stooss, s. 440; Ramesh, Kannan: "International Commercial Courts: Unicorns on a Journey of a Thousand Miles" in Conference on the Rise of International Commercial Courts (Doha, 2018) s. 13<https://www.sicc.gov.sg/docs/default-source/modules-document/news-and-article/international-commercial-courts-unicorns_23108490-e290-422f-9da8-1e0d1e59ace5.pdf> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

⁷⁷ Yüce Mahkeme'nin bütün hâkimleri aynı zamanda SICC'nin hâkimleridir. Bkz. Bell, s. 200.

⁷⁸ Godwin/Ramsay/Webster, s. 224.

⁷⁹ Godwin/Ramsay/Webster, s. 223.

⁸⁰ Bell, s. 200; Teh, s. 145.

⁸¹ Yip, Future, s. 149.

⁸² Godwin/Ramsay/Webster, s. 215.

⁸³ Yip, Future, s. 149.

⁸⁴ Requejo Isidro, s. 27.

sıyla, hâkimlerin tecrübeli ve saygın isimlerden seçilmesine özel önem verildiği düşünülebilir. Süreç hükümetler arası bir nitelik taşımadığından, hâkimlerin eskiden görev yaptıkları ülkelerdeki resmi makamların bu görevlendirmelerde herhangi bir söz hakkı bulunmamaktadır⁸⁵.

Her ne kadar, hâkimlerin arasında Fransa ve Japonya gibi Kıta Avrupası Hukuk geleneğini benimseyen ülkelerden gelenler bulunmakta ise de, niceliksel bir karşılaştırma yapıldığında, bu geleneğin mahkeme heyetindeki temsili oldukça sınırlı görünmektedir⁸⁶. Doktrinde *Bell*, Kıta Avrupası Hukuku'nun uygulandığı yahut bir şekilde Kıta Avrupası Hukuku'nu ilgilendiren uyuşmazlıkların çözümü gerektiğinde, tarafların sırf bu yüzden *SICC*'yi tercih etmekte tereddüde düşebilecekleri görüşündedir. Bu sebeple yazara göre, Kıta Avrupası Hukuku geleneğinde yetişmiş hâkim sayısının artırılmasında fayda vardır⁸⁷. Kanaatimizce, hakimlerin yetiştiği hukuk çevreleri bakımından gündeme gelen bu niceliksel fark dikkate değerdir. Bununla birlikte, uygulamada milletlerarası ticari nitelikte uyuşmazlıklar bakımından, özellikle de tahkim yolunda sıklıkla *Common Law* kurallarının (çoğu zaman hem usul ve esas yönünden) seçildiği göz önüne alındığında, bu kuralları en doğru şekilde tatbik edebilecek hakimlerin yine *Common Law* sistemlerinden tedarik edilebileceğine de şüphe olmasa gerekir. Dolayısıyla, temel amaç tahkim ile rekabet ise, tahkimde pratik önemi büyük olan bu hukuk çevresine verilen temsili değer hakim sayılarında kendisini göstermesi şaşırtıcı değildir. Ek olarak, *SICC*'nin halihazırda zaten *Common Law* geleneğini benimsemiş olan Singapur'da faaliyet gösterdiği de unutulmamalıdır.

SICC'de görülen davalar bakımından kural tek hâkim ile yargılama yapılmasıdır. Bununla birlikte her iki taraf, davanın üç hâkimle görülmesi yönünde anlaşır ise, yahut tarafların talebinden bağımsız olarak Yüce Mahkeme başkanı davanın üç hâkim ile görülmesi gerektiğine karar verirse, dava üç hâkimden oluşan bir mahkeme heyetince görülmektedir⁸⁸. Bir başka deyişle, *SICC* uygulamasında tarafların hâkim sayısına ilişkin istekleri dikkate alınmakla birlikte, bu hususta karar verme yetkisi bütünüyle onlara

⁸⁵ **Tiba**, s. 47.

⁸⁶ **Denjakin**, s. 247.

⁸⁷ **Bell**, s. 200.

⁸⁸ **Takahashi**, Gen/Sze, Yao Tan/Sook, Zhen Ng/Maeda, Atsutoshi: "Shingapooru kokosai shouji saibansho (SICC) no zousetsu oyobi kanren suru shomondai (jou)", *Kokusai shouji houmu*, 43(1), 2015, s. 1473; **Landbrecht**, s. 122.

bırakılmamaktadır⁸⁹. Üç hâkim ile görülen davalarda kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır⁹⁰. SICC tarafından verilen karar temyiz edilecek olursa, temyiz incelemesi kural olarak üç hâkimden, istisnai hâllerde ise beş hâkimden oluşan bir heyet tarafından yapılmaktadır⁹¹.

Milletlerarası hâkimlerin SICC’de açılan bir davada görevlendirilmesi, objektif bir kıstas üzerinden olmayıp *ad-hoc* temelde, davanın somut gereklilikleri göz önüne alınarak Yüce Mahkeme başkanı tarafından gerçekleştirilmektedir. Bir başka deyişle, tahkimde görülene benzer şekilde, tarafların hâkimleri seçebilmesi imkânı kabul edilmemiştir⁹². Davaya bakacak hâkimler, somut olayın şartları ışığında bireysel uzmanlıkları da dikkate alınarak belirlenmektedir. Hâkim tayininin somut dava bakımından yapılması, her davanın özel ihtiyaçlarına uygun bir SICC mahkeme heyeti kurulabilmesine imkân vermektedir⁹³. Yine, Londra’daki Ticaret Mahkemesi’nin benimsediği istisnai modele uygun şekilde, SICC yargılamasında da jüri uygulamasına yer verilmemiştir⁹⁴.

Tarafların kendi yargılayıcılarını seçebilme hakkına sahip oluşu, milletlerarası ticarî tahkim yolunun tercih sebeplerinin başında gelmektedir⁹⁵. Bununla birlikte, yukarıda değinildiği üzere bu imkân SICC uygulamasında kabul edilmemiştir. Doktrinde, tahkimde hakemlerin taraflarca seçiliyor olmasının, bir tarafın seçtiği hakemin tekrar seçilebilmek için belirli bir yönde karar verme eğilimi gösterip göstermeyeceği tartışmalarını da beraberinde getirdiğine dikkat çekilmekte, bu imkâna yer verilmemiş olması sayesinde SICC uygulamasında söz konusu tartışmanın yaşanmayacağı belirtilmektedir⁹⁶. SICC’de görev yapan hâkimlerin sayısı, ihtisas alanları ve özgeçmişleri⁹⁷ bilindiğinden, ayrıca somut uyuşmazlıktaki milletlerarası yön hâkimlerin tayininde dikkate alınan bir faktör olduğundan, davaya bakacak hâkimler bakımından kısmen de olsa bir öngörülebilirlik mevcuttur⁹⁸.

⁸⁹ Stamboulakis, s. 198.

⁹⁰ Yip, Future, s. 147.

⁹¹ Bell, s. 200.

⁹² Yip, Future, s. 149; Demeter/Smith, s. 446; Ruckteschler/Stooss, s. 439; Stamboulakis, s. 198.

⁹³ Landbrecht, s. 122.

⁹⁴ Yip, Resolution, s. 445.

⁹⁵ Denjakin, s. 240; Bell, s. 212.

⁹⁶ Ramesh, s. 15.

⁹⁷ Teh, s. 147.

⁹⁸ Chong/Yip, s. 101.

3. Dil

Günümüzde farklı ülkelerde kurulan milletlerarası ticaret mahkemelerinin önemli bir ortak noktası, yargılamanın çeşitli aşamalarında İngilizce'nin kullanımını benimsemiş olmalarıdır⁹⁹. Bununla birlikte, ilgili mahkemeye bağlı olarak söz konusu kullanım ağırlığının önemli ölçüde farklılaştığı de görülmektedir. Örneğin, Almanya'daki milletlerarası ticaret dairelerinde delil sunumunun Almanca'ya tercüme edilmeksizin İngilizce olarak yapılması ve tanıkların tercüman yardımı olmaksızın İngilizce ifade vermesi mümkün olmasına rağmen, duruşmaların Almanca yapılması ve mahkeme kararının Almanca verilmesi zorunluluğu bulunmaktadır¹⁰⁰. Benzer bir durum Paris'teki ticaret mahkemesinin milletlerarası dairesinde gerçekleşen yargılamalar bakımından da söz konusudur¹⁰¹. Yine, Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi açısından da, delillerin Çince'ye çevrilmeksizin İngilizce sunumu mümkün olmakla birlikte, tüm duruşmaların Çince yapıldığı görülmektedir¹⁰². Esasen, Dubai'deki *DIFC* Mahkemeleri ve Hollanda Ticaret Mahkemesi örnekleri haricinde hiçbir mahkemenin bütünüyle İngilizce dilinde bir yargılamaya izin vermediği söylenebilir.

SICC uygulamasını yukarıdaki örnekler karşısında avantajlı konuma getiren ana etmen, genel olarak Singapur mahkemelerinin zaten İngilizce dilinde faaliyet gösteriyor ve *Common Law* geleneğini takip ediyor olmasıdır¹⁰³. Bu açıdan, *SICC*'nin başından sonuna İngilizce bir yargılamaya imkân vermesi şaşırtıcı değildir. Bu imkân, çoğunlukla İngilizce'yi ana dilleri olarak konuşan hâkimler tarafından yürütülen bir yargılama bakımından gündeme gelmektedir. Bu durum ise, hiç şüphesiz aralarındaki uyumsuzluğu tahkim yahut geleneksel devlet yargısı yerine milletlerarası bir ticaret mahkemesine götürmek isteyen taraflar açısından büyük bir avantaj olarak değerlendirilmeye elverişlidir. Neredeyse tüm *SICC* hâkimlerinin *Common Law* uygulamasının içinden gelmiş olmaları, hatta Singapur'daki pek çok uygulamacının eğitimlerinin bir kısmını İngiltere'de almış olmaları gibi hususlar düşünüldüğünde¹⁰⁴, dilin doğru kullanımı bakımından da önemli bir avantaj söz konusudur¹⁰⁵.

⁹⁹ Requejo Isidro, s. 5.

¹⁰⁰ Ruckteschler/Stooss, s. 437.

¹⁰¹ Bell, s. 205; Ruckteschler/Stooss, s. 437.

¹⁰² Ruckteschler/Stooss, s. 437.

¹⁰³ Bell, s. 205.

¹⁰⁴ Landbrecht, s. 124.

¹⁰⁵ Requejo Isidro, s. 29.

4. Yetki

Bir davanın SICC tarafından görülebilmesi için, hem milletlerarası hem de ticarî nitelikte olması zorunluluğu bulunmaktadır¹⁰⁶. Bir başka deyişle, SICC'nin sadece ticarî meseleleri görmek için genel bir yetkisi bulunmadığı gibi (bu açıdan Londra'daki Ticaret Mahkemesi'nden farklılaşmaktadır), sadece milletlerarası nitelikte tüm uyuşmazlıkları (örneğin aile hukukuna ilişkin sınıraşıcı uyuşmazlıklar) görme yetkisi de yoktur. Bu noktada, "milletlerarası" ve "ticarî" nitelik ile neyin kastedildiği sorusu gündeme gelmektedir.

Taraf işyerlerinin farklı ülkelerde bulunduğu; taraf işyerlerinin Singapur dışında bulunduğu; taraflardan birinin işyerinin, taraflar arasındaki ticarî ilişkiden doğan borcun ifa edileceği yerden yahut uyuşmazlığın konusunun en sıkı ilişkili olduğu yerden farklı bir ülkede bulunduğu, yahut dava konusunun birden fazla ülke ile ilişkili olduğunun taraflarca açıkça kararlaştırıldığı hâllerde, uyuşmazlık "milletlerarası" nitelikte sayılmaktadır¹⁰⁷. Öte yandan, uyuşmazlığın taraflar arasındaki ticarî bir ilişkiden kaynaklandığı; bir fikrî mülkiyet hakkı üzerindeki şahsi hakka (*in personam intellectual property dispute*) ilişkin olduğu, yahut aralarındaki ilişkinin ticarî nitelikte olduğunun taraflarca açıkça kararlaştırıldığı hâllerde, uyuşmazlık "ticarî" nitelikte sayılmaktadır¹⁰⁸. Yargı yetkisinin tesisinde aşırı teknik tanımlardan bilinçli olarak kaçınılmış, böylelikle hem mahkemelere kolaylık sağlanmış hem de taraf özerkliği ilkesine vurgu yapılmıştır¹⁰⁹.

Yetkiye ilişkin değerlendirmede, Mahkeme önüne gelecek uyuşmazlığın Singapur ile ciddi bir bağlantısı bulunup bulunmadığı hususu dikkate alınmamaktadır. Singapur ile ciddi bir bağlantısı bulunmayan uyuşmazlıklar, SICC uygulamasında "offshore" uyuşmazlıklar olarak adlandırılmaktadırlar¹¹⁰. Bu noktada, "ciddi bağlantı" ile neyin kastedildiği sorusu akla gelebilir. 2016 yılında görülmüş bir davada, özel olarak sayılmış birtakım bağlantıların tek başlarına "ciddi bir bağlantı" teşkil etmeyecekleri belirtilmiştir. Bu bağlantılar, tanıklardan birinin Singapur'da bulunması; uyuşmazlığa

¹⁰⁶ Landbrecht, s. 114.

¹⁰⁷ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule1, (2)(a) <<https://sso.agc.gov.sg/SL/SCJA1969-R5?ProvIds=PO110-#PO110->> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

¹⁰⁸ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule1, (2)(b).

¹⁰⁹ Yip, Future, s. 136

¹¹⁰ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 34 <<https://sso.agc.gov.sg/SL/SCJA1969-R5?ProvIds=PO110-#PO110->> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

ilişkin herhangi bir belgenin Singapur'da olması; uyuşmazlık ile ilgili finansal kaynakların Singapur'dan geçmesi; taraflardan birinin Singapur'da malvarlığı değerine sahip olması; taraflardan birinin Singapur tüzel kişisi olması; veya taraflardan birinin Singapur'lu bir pay sahibi olması, şeklinde sayılmışlardır¹¹¹. Bu bağlantıların tek başlarına ciddi görülmemesinin, Singapur ile bağlantı değerlendirmesinde oldukça yüksek bir eşiğin benimsendiği anlamına geldiği kanısındayız.

Singapur ile bağlantılı olsun veya olmasın, *SICC*'nin bir davayı görebilmesi ancak iki farklı yoldan birinin gerçekleşmesi hâlinde mümkün olabilmektedir. Bunlardan ilki, tarafların yazılı bir anlaşma ile aralarındaki uyuşmazlığın çözümü için *SICC*'yi yetkilendirmeleridir. İkincisi ise, Singapur Yüksek Mahkemesi'nin, hâlihazırda görmekte olduğu bir davayı, kendisi yerine görüp karara bağlamasının daha uygun olacağı gerekçesiyle *SICC*'ye havale etmesidir¹¹².

Tarafların anlaşmasında aksi kararlaştırılmadığı sürece, *SICC* lehine yapılan yazılı yetki anlaşmasının münhasır nitelikte olacağı, bir başka deyişle davanın diğer mahkemeler yerine yalnızca *SICC*'de görülebileceği hususu açıkça hükme bağlanmıştır.¹¹³ Benzer şekilde, anlaşmada belirtilen yabancı mahkemede dava açma hakkının taraflardan yalnızca birine verilip diğerine verilmediği "asimetrik" yetki anlaşmaları da¹¹⁴ *SICC* uygulamasında münhasır yetki anlaşması olarak kabul edilmektedir¹¹⁵. Hem uyuşmazlık çıkmadan önce yapılmış anlaşmaların, hem de uyuşmazlığın doğumundan sonra yapılacak yetki anlaşmalarının bu bağlamda geçerli kabul edilecekleri ifade edilmektedir¹¹⁶.

Davanın *SICC*'de açıldığı hâller bakımından Mahkeme, yetkili olup olmadığını re'sen incelemekle yükümlüdür¹¹⁷. Mahkeme'nin kuruluş gayesi,

¹¹¹ **Stephenson**, Andrew/**Hogan**, Lindsay/**Smith**, Jaelyn L.: Australia: What Constitutes an Offshore Case?: An Analysis of the Singapore International Commercial Court's Second Decision, Monday Business Briefing, 27 July 2016, (LexisNexis), s. 2.

¹¹² **Yip**, Future, s. 137, 139; Yüksek Mahkeme'nin havale hususundaki değerlendirme kriterleri hakkında detaylı bilgi için bkz. **Teh**, s. 144.

¹¹³ Supreme Court of Judicature Act (Chapter 322, Act 24 of 1969), 18F(2) (Singapore Statutes Online) <<https://sso.agc.gov.sg/Act/SCJA1969>> Erişim Tarihi: 04.10.2020; **Yip**, Future, s. 138; **Chong/Yip**, s. 124; **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 230.

¹¹⁴ **Çelikel**, Aysel/**Erdem**, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 16. Bası, Beta, İstanbul, 2020, s. 642.

¹¹⁵ **Chong/Yip**, s. 120.

¹¹⁶ **Landbrecht**, s. 115; **Teh**, s. 144.

¹¹⁷ **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 230, 231.

Singapur’u tercih edilen bir uyuşmazlık çözüm yeri hâline getirmek olduğu için, uyuşmazlık yukarıda temas edilen kriterleri sağladığı sürece Mahkeme’nin kendisini yetkisiz görebileceği hâller oldukça sınırlıdır¹¹⁸. *SICC*, yalnızca davaya bakmasının uygun olmadığına kanaat getirmesi hâlinde davayı görmeyi reddedebilmekte, ancak “salt davanın başka bir ülkedeki mahkeme ile bağlantılı olmasını” gerekçe göstererek böyle bir red kararı verememektedir¹¹⁹. Bir başka deyişle, *Common Law* geleneğinin önemli bir parçası olan “*forum non convenience*” doktrini *SICC* açısından uygulanamaz gözükmemektedir¹²⁰.

Yukarıda belirtildiği üzere, tarafların yetkilendirmesi haricinde bir davanın *SICC* önüne gelebilmesinin tek yolu Singapur Yüksek Mahkemesi’nden kendisine dava havale edilmesidir. Nitekim, 2018 yılına kadar sadece Yüksek Mahkeme’den havale edilmiş davaları gören *SICC*, 2018 yılında ilk defa doğrudan kendisinde açılmış bir davaya bakmıştır¹²¹. Sadece tarafların yetkilendirmesi ile dava görmek yerine Yüksek Mahkeme’den havale yolunun da açık bırakılmış olması, *SICC*’nin kurulduğu gibi işlerlik kazanmasına ve dışarıdan bakıldığında da aktif şekilde çalıştığı görülebilmeye imkân vermiştir¹²². Mahkeme’nin internet sitesinde, bugüne kadar verilmiş 71 karar erişime açık hâlde bulunmaktadır¹²³.

Son olarak, 1 Kasım 2018 tarihinden itibaren, *SICC*’nin daha önce Yüksek Mahkeme tarafından yerine getirilmekte olan tahkim ile ilgili başvuruları görebilme yetkisi ile donatıldığına da değinmek gerekir. Tahkim yerinin Singapur olduğu hâllerde, *SICC* tahkim yargılamasıyla ilgili birtakım kararları verebilecektir¹²⁴. Bu kapsamda, geçici koruma tedbirleri, hakemlere itiraz, hakem kararlarına itiraz, hakem kararlarının tanınması ve tenfizi gibi başvurulara ilişkin kararlar örnek verilebilir¹²⁵.

¹¹⁸ **Chong/Yip**, s. 107.

¹¹⁹ **Yip**, Future, s. 137.

¹²⁰ **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 231; **Reyes**, s. 338; **Chong/Yip**, s. 106; **Landbrecht**, s. 117, 118. Bu doktrin, esasen, davanın diğer bir ülke mahkemesi ile daha yakın ilişki içinde olduğunun tespiti halinde, dava önüne gelmiş mahkemenin kendi yetkisinden feragat ederek davayı reddetmesi anlamına gelmektedir. Bkz. **Sökmen Güler**, Ekin: “Forum Non Conveniens Doktrini ve Uluslararası Paralel Davalar”, D. E. Ü Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof.Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan), 21(Özel Sayı), 2019, s. 2631.

¹²¹ **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 229; **Chong/Yip**, s. 126.

¹²² **Hwang**, s. 197, 198.

¹²³ Singapore International Commercial Court, Judgements <<https://www.sicc.gov.sg/hearings-judgments/judgments>> Erişim Tarihi: 04.10.2020

¹²⁴ Supreme Court of Judicature Act (Chapter 322, Act 24 of 1969), 18D(2).

¹²⁵ **Yip**, Future, s. 140.

5. Usulî Kolaylıklar

SICC'nin benimsediği usul kuralları arasında, tahkimden esinlenilerek sevk edilmiş¹²⁶ ve bu yönüyle taraflar bakımından *SICC*'nin tercih edilebilirliğini artırdığı düşünülen¹²⁷ iki önemli imkân mevcuttur.

Taraflar, Singapur Hukuku'nda yer alan ispat kurallarının kendi davaları bakımından uygulanmaması yönünde yazılı bir anlaşmaya varacak olurlarsa, bu anlaşma ile *SICC*'e başvurup anılan kurallar yerine başka ispat kurallarının uygulanmasını isteyebilmektedir¹²⁸. Daha da önemlisi, tarafların tercih edeceği ispat kurallarının mutlaka bir ülke hukukunda yer alması zorunluluğu bulunmamaktadır. Dolayısıyla, örneğin, "Milletlerarası Tahkimde Delil İkamesi Hakkında Milletlerarası Barolar Birliği Kuralları" (*IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration (IBA Rules)*) gibi milletlerarası ticarî tahkimde yaygın şekilde kullanılan ispat kurallarının da tercih edilmesi mümkündür¹²⁹. *Common Law* ispat kurallarının Kıta Avrupası Hukuku'nda yer alan kurallar ile önemli farklılıklar içerdiği dikkate alındığında, *SICC*'nin benimsediği bu esnek yaklaşımın, Kıta Avrupası Hukuku geleneğinden gelecek uygulamacılar açısından da faydalı olduğu düşünülebilir¹³⁰.

Tarafların ispat kurallarına ilişkin başvurusunu alan Mahkeme, yapacağı değerlendirme neticesinde başvuruyu doğrudan kabul edebileceği gibi, uyuşmazlığın "adil, hızlı ve ekonomik şekilde hâlli" için uygun görmesi durumunda tarafların rızasını da almak suretiyle, varılan anlaşmayı değiştirebilme, yahut bu anlaşma ile tutarlı olmak kaydıyla uygun göreceği eklemeleri yapabilme yetkisi ile donatılmıştır¹³¹. Bununla birlikte, tarafların kurallar üzerinde anlaşamamaları hâlinde, *SICC*'in -genellikle tahkim yolunda hakem heyetinin yapabildiğine benzer şekilde- en uygun ispat kurallarını seçebilme yönünde bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, tarafların Singapur Hukuku'ndaki ispat kurallarını istemedikleri, fakat bunun yerine uygulanacak kurallar bakımından da bir türlü anlaşmaya varama-

¹²⁶ **Lye, KC/Chan**, Darius: "The Singapore International Commercial Court: A challenge to arbitration?", Norton Rose Fulbright Thought Leadership Publications (Research Collection School Of Law), 2015, s. 7 < https://ink.library.smu.edu.sg/sol_research/3039 > Erişim Tarihi: 04.02.2021.

¹²⁷ **Chong/Yip**, s. 102.

¹²⁸ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 23.

¹²⁹ **Denjakin**, s. 246; **Ruckteschler/Stooss**, s. 438; **Yip**, Future, s. 143; **Bell**, s. 201.

¹³⁰ **Bell**, s. 201.

¹³¹ **Yip**, Future, s. 142.

dıkları hâllerde, *SICC*, Singapur Hukuku'nun ispat kurallarını uygulamak ile yükümlüdür¹³².

SICC usul kuralları içerisinde özel önem arz eden ikinci imkân, yabancı hukukun bir vakıa olarak ispatı zorunluluğunun *SICC* bünyesinde görülen davalar bakımından kaldırılmış olmasıdır¹³³. Bilindiği üzere, *Common Law* hukuk çevresine dâhil ülke hukuklarında yabancı hukuk, mahkeme tarafından re'sen araştırılması gereken "hukukî" bir mesele olarak değil, taraflarca içeriğinin ispatı gereken bir "vakıa" olarak kabul edilmektedir¹³⁴. Yabancı hukukun ispatında genellikle uzman bilirkişilerin (*expert witness*) yardımından faydalanıldığı ve çapraz sorgu gibi yöntemlerin işletildiği düşünüldüğünde, yabancı hukukun bu şekilde ispatının kaçınılmaz şekilde masraflı olduğu ve uzun sürdüğü açıktır¹³⁵. Esasen kendisi de *Common Law* geleneğini takip eden Singapur hukuku açısından da, yabancı hukuk bir "hukuk" değil "vakıa" olarak kabul edilmekte ve tarafların bu yönde ispatını gerektirmektedir. Tarafların ispat yükümlülüğünü yerine getirmemeleri hâlinde mahkemeler kural olarak yabancı hukukun Singapur Hukuku ile aynı olduğunu kabul edip bu hukuku uygulamak durumundadırlar (*presumption of similarity of laws*)¹³⁶.

Bununla birlikte, *SICC* uygulaması açısından, tahkimde de genellikle izlenen bir yaklaşım benimsenmiş¹³⁷ ve yabancı hukukun içeriğinin ispatı zorunluluğundan vazgeçilerek taraf avukatlarının sunumları (*submissions*) üzerinden Mahkeme'nin yabancı hukuku dikkate alabileceği hükme bağlanmıştır¹³⁸. Dolayısıyla, taraflar yabancı hukukun uygulanması gerektiğini öne sürdüklerinde, Mahkeme ilgili diğer bazı makamların ve tarafların sunumlarının desteği ile yabancı hukukun uygulanması gerekliliği hususunu kendisi değerlendirebilmektedir¹³⁹.

Öte yandan, Mahkeme'nin yabancı hukuku tatbik etmeden önce, her iki tarafın da yabancı hukuka ilişkin meseleler ile uğraşabilecek yetkinlikte

¹³² Bell, s. 201.

¹³³ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 25.

¹³⁴ Doğan, Vahit: Milletlerarası Özel Hukuk, 6. Bası, Savaş, Ankara, 2020, s. 245; Çelikel/ Erdem, s. 170, 171; Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Fıganmeşe, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 8. Bası, Beta, İstanbul, 2020, s. 62.

¹³⁵ Tiba, s. 53.

¹³⁶ Yip, Future, s. 143, 144.

¹³⁷ Bell, s. 201.

¹³⁸ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 25.

¹³⁹ Chong/Yip, s. 100; Tiba, s. 49; Yip, Future, s. 143, 144; Godwin/Ramsay/Webster, s. 220.

avukatlar aracılığıyla temsil edildiğinden emin olması gerekmektedir. Söz konusu yetkinliğin tespitinde avukatın yabancı hukuk veya söz konusu mesele hakkındaki tecrübesi ve ilgili yabancı hukukun geçerli olduğu ülkenin diline hâkimiyeti gibi hususlar dikkate alınacaktır¹⁴⁰. Böylelikle, yabancı hukukun sunumu bakımından getirilmiş bu kolaylığın uygulanmasında, avukatlardan kaynaklanabilecek yetersizlikler sebebiyle tarafların mağdur olması önlenmek istenmektedir.

Yabancı hukukun sunumuna ilişkin olarak *SICC* tarafından benimsenen bu stratejik yaklaşımın, *SICC* prosedürünü tahkim ile benzeştirdiği ve bu sebeple yabancı avukatların *SICC*'yi tercihlerini kolaylaştıracağı yorumu yapılmaktadır¹⁴¹.

6. Açık Yargılama

Tahkim yargılamasının ve bu yargılama sonucunda verilen hakem kararının kural olarak gizli olması, ticarî uyumsuzluklar bakımından gerçekleşen hukuk uygulamasının ve bu uygulamada yaşanan gelişim sürecinin de büyük oranda gizli kalmasına yol açtığından¹⁴², *SICC*'de görülen davalar bakımından ana kural "açık yargılama" olarak belirlenmiştir¹⁴³. Bu bağlamda "şeffaflık", oluşturulmak istenen marka imajı bakımından önemli bir unsurdur¹⁴⁴.

Öte yandan, açık yargılama ilkesini mutlak şekilde benimsemenin, somut olayın gerçeklikleri ile bağdaşmama ihtimali de dikkate alınmıştır. Buna göre, tarafların Mahkeme'ye başvurmaları ve gizlilik kararı aldırma talebinde bulunmaları mümkündür. Mahkeme'nin gizliliğe ilişkin değerlendirmesinde iki noktadan hareket edeceği hükme bağlanmıştır¹⁴⁵: Bunlardan ilki, görülen davanın *offshore* nitelikte bir dava olup olmadığı, bir başka deyişle, Singapur ile ciddi bir bağlantısı bulunmayan bir dava olup olmadığıdır. İkincisi ise, tarafların gizlilik kararı verilmesi hususunda kendi aralarında bir anlaşmaya varmış olup olmadıklarıdır¹⁴⁶. *Offshore* davalar bakımından gizlilik kararı verilmesi ihtimalinin daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır¹⁴⁷.

¹⁴⁰ Godwin/Ramsay/Webster, s. 238.

¹⁴¹ Yip, Future, s. 143, 144.

¹⁴² Saitou, s. 89; Ramesh, s. 4; Denjakin, s. 249.

¹⁴³ Teh, s. 145; Ruckteschler/Stooss, s. 442; Lye/Chan, s. 7.

¹⁴⁴ Yip, Future, s. 146.

¹⁴⁵ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 30.

¹⁴⁶ Yip, Future, s. 146; Godwin/Ramsay/Webster, s. 239, 240; Requejo Isidro, s. 12.

¹⁴⁷ Landbrecht, s. 121; Godwin/Ramsay/Webster, s. 220.

Davanın *offshore* olmasının yanında her iki tarafın da gizlilik hususunda anlaşmış olmaları hâlinde bu ihtimalin daha da artacağı düşünülebilir.

Duruşmaların açık yapılması kuralına benzer şekilde, yapılan yargılama sonucunda verilen kararların -bilinmelerinde hukukî bir menfaat bulunduğu sürece- yayınlanmaları hususu da bir ilke olarak benimsenmiştir¹⁴⁸. Buna göre *SICC*, verdiği bir kararın bilinmesinde hukukî açıdan önemli bir menfaat bulunduğu kanaat getirirse, bu kararın yayınlanması talimatı verebilmektedir¹⁴⁹. Nitekim, *SICC*'nin internet sayfasına bakıldığında, Mahkeme'nin kurulduğu 2015 yılından bugüne kadar alınmış tüm kararlara erişilebildiği görülmektedir¹⁵⁰.

Açık yargılama ilkesinden yukarıda belirtildiği gibi istisnai şekilde vazgeçilebilmesi mümkün iken, kararların yayınlanması hususu *SICC* uygulaması açısından vazgeçilemeyecek derecede önemli görülmektedir. Öyle ki, davada bir gizlilik kararı verilmiş olsa dahi kararların yayınlanabildiği anlaşılmaktadır. Taraf bilgilerinin yayınlanan metin içerisinden çıkarılması istendiğinde, *SICC*'nin bu talebi değerlendireceği ve uygun görmesi hâlinde kabul edeceği, fakat neticede kararın her türlü yayınlanacağı belirtilmektedir¹⁵¹.

7. Yabancı Avukat İle Temsil

SICC bünyesinde görülen davalarda, belirli kayıt prosedürlerini tamamlamak koşuluyla yabancı avukatların tarafları temsil edebilmesi mümkündür¹⁵². Kendi ülkelerinde en az beş yıllık avukatlık tecrübesine sahip olan, herhangi bir disiplin cezası almamış ve İngilizce'ye bütünüyle hâkim hukukçular, kendilerini kaydettirmek suretiyle *SICC* yargılamalarında görev alabilmektedirler. Kayıt usulü, tam kayıt (*full registration*) ve sınırlı kayıt (*restricted registration*) olmak üzere iki türlüdür. Bunlardan ilkinde, kaydı yapılan avukatın tarafları mahkeme heyeti önünde temsil edebilmesi mümkün iken; ikincisinde, kaydı yapılan avukat temsil yetkisine sahip bulunmayıp yalnızca kendisine ihtiyaç duyulduğunda yabancı hukuk hakkında bilgi sağlama fonksiyonunu icra etmek ile sınırlı bir fonksiyon üstlenmektedir¹⁵³.

¹⁴⁸ Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110, Rule 31.

¹⁴⁹ **Landbrecht**, s. 121.

¹⁵⁰ Singapore International Commercial Court, Judgements <<https://www.sicc.gov.sg/hearings-judgments/judgments>> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

¹⁵¹ **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 240; **Landbrecht**, s. 121.

¹⁵² **Teh**, s. 145; **Lye/Chan**, s. 7; **Denjakin**, s. 248.

¹⁵³ Legal Profession Act (Chapter 161), 36P (Singapore Statutes Online) <<https://sso.agc.gov.sg/Act/LPA1966#pr36P>> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

8. Kanun Yolu

Milletlerarası ticarî tahkimde temyiz aşaması son derece nadir ve sınırlı kapsamda görülen bir uygulamadır¹⁵⁴. Buna karşılık, esasen bir devlet mahkemesi olan *SICC*'nin uygulamasında tarafların temyize başvuru imkânı açık bırakılmıştır. Dolayısıyla, taraflardan birinin Mahkeme kararına karşı Singapur Temyiz Mahkemesi'ne başvurabilmesi mümkündür¹⁵⁵. Öte yandan, her ne kadar temyiz yolu kural olarak açık olsa da, tarafların yazılı olarak bu haktan vazgeçmek, bu hakkı sınırlamak yahut hakkın içeriğini değiştirmek yönünde anlaşmaya varmaları hâlinde, Mahkeme'nin bu anlaşmaya riayet edeceği de hüküm altına alınmıştır¹⁵⁶.

Bir başka deyişle, *SICC* uygulamasında, temyize başvuru hakkının mevcut olmadığı yahut sınırsız şekilde mevcut olduğu bir sistem benimsemek yerine, taraflara temyize başvuru hakkının varlığı veya yokluğu hususunda bir belirleme yapabilmek; eğer bu hakka yer verilecekse hakkın kapsamını belirleyebilmek yönünde bir imkân tanınmıştır. Öyle ki, tarafların söz konusu belirlemeyi uyuşmazlık çıkmadan önce yapmaları bile olanak dâhilindedir¹⁵⁷. Tarafların temyize başvuru hakkından vazgeçebilmesi, tahkim modelinden alınan bir yöntem olup, *SICC*'de görülecek davalarda taraf iradelerine mümkün olduğunca geçerlilik tanımak ve bu bağlamda tahkimin genellikle taraflara sunduğu önemli bir avantajı aynı şekilde onlara sunabilmek amacıyla kabul edilmiş gözükmektedir.

¹⁵⁴ **Demeter/Smith**, s. 449; **Wilske**, s. 159. Örneğin Tahıl ve Yem Ticaret Birliği (*GAFTA*) ile Yağlı Tohumlar ve Yağ Birlikleri Federasyonu (*FOSFA*) bünyesinde yapılan tahkim yargılamalarında temyiz aşamasına yer verildiği görülmektedir. Bkz. *GAFTA Arbitration Rules No:125*, s. 9 (gafta.com) < https://www.gafta.com/write/MediaUploads/Contracts/2020/Sept%202020/125_2020.pdf> Erişim Tarihi: 04.10.2021; *FOSFA International Arbitration Rules, Guide and Code of Practice* (fosfa.org) < <https://www.fosfa.org/arbitration/guide-and-rules/>> Erişim Tarihi: 04.02.2021. Buna karşılık, örneğin Türk Hukuku'nda, Milletlerarası Tahkim Kanunu kapsamında hakem kararlarına karşı başvurulabilecek tek kanun yolu iptal davası olup, Kanun içerisinde temyiz, karar düzeltme ve yargılamanın iadesi kavramlarına yer verilmemiştir. Bkz. **Akıncı, Ziya**: Milletlerarası Tahkim, 4. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 251.

¹⁵⁵ Singapur Temyiz Mahkemesi, *SICC*'den verilmiş bir karar bakımından yaptığı ilk temyiz incelemesini 12 Mayıs 2017 tarihinde tamamlamıştır. Temyiz Mahkemesi'nin kararı hakkında bkz. **Yeo, Justin**: "On Appeal from Singapore International Commercial Court", *Singapore Academy of Law Journal*, 29(2), 2017, ss. 574-595

¹⁵⁶ *Singapore International Commercial Court Practice Directions*, Art.139. <<https://www.supremecourt.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/rules/singapore-international-commercial-court-practice-directions-v2.pdf>> Erişim Tarihi: 04.10.2020

¹⁵⁷ **Yip, Future**, s. 146.

C. Taraf Temsilcileri ve Üçüncü Kişiler Üzerindeki Kontrol

Yargılamanın düzenini sağlayabilmek adına çeşitli müeyyidelere başvurulabilme hususu, tahkim ile *SICC*'nin karşılaştırılması açısından doktrinde üzerinde önemle durulmuş bir konudur. Tahkimin ortak etik kurallara ve avukatlar açısından ortak baro nizamnamesi vb. düzenleyici enstrümanlara sahip olmaması, avukatların etik dışı davranışlarını engellemekte hakemlerin çok az yetkiye sahip olmaları sonucunu doğurmaktadır¹⁵⁸. Uygulamacıların önemli bir kısmı, taraf avukatlarından birinin oyalayıcı taktiklere başvurusu durumunda, hakemlerin bu davranışı bir yaptırıma bağlamak hususunda ya isteksiz olduklarını, ya da yeterli ve etkili enstrümanlara sahip olmadıklarını belirtmektedir¹⁵⁹. Hakemlerin genellikle verecekleri kararlarının iptal edilmesi ihtimalinden çekindikleri¹⁶⁰ ve bu sebeple taraf temsilcilerinin usul kurallarını “sabote” etmelerine izin verebildikleri görülmektedir¹⁶¹.

Her ne kadar bu durumun kendisi, tahkimden kaçınmak için tek başına bir sebep olmasa da, bir mahkemenin taraf temsilcilerinden kaynaklanabilecek böylesi davranışları kontrol etme noktasında daha donanımlı olduğunu söylemek mümkündür. Devlet yargısının tahkime kıyasla tarafların oyalayıcı taktiklerine çok daha kısıtlı şekilde izin veren bir usul çerçevesinde yürütüldüğü ifade edilmekte¹⁶² ve bu açıdan kendisi de bir devlet mahkemesi olan *SICC*'nin tahkime kıyasla daha avantajlı olduğu belirtilmektedir¹⁶³.

Hakemlerin avukatlar üzerindeki disipliner kontrolü meselesinden çok daha önemli görünen bir başka sorun, tahkim anlaşmasının tarafı olmayan üçüncü kişilerin yargılamaya dâhil edilmeleri gerektiğinde ortaya çıkmaktadır¹⁶⁴. Hakemler, egemen devlet yargısından farklı olarak kendi yetkilerini bütünüyle tarafların bu yöndeki anlaşmalarından aldıkları için¹⁶⁵, bu anlaşmanın üçüncü kişilere teşmili meselesi sorun arz etmektedir. Dolayısıyla, örneğin, ifade vermeleri, bazı belgeleri sunmaları, yahut mülklerine erişim izni vermeleri gibi hususlarda üçüncü kişilerin işbirliğine yanaşmadıkları

¹⁵⁸ Ruckteschler/Stooss, s. 446.

¹⁵⁹ Ruckteschler/Stooss, s. 445.

¹⁶⁰ Denjakin, s. 245.

¹⁶¹ Ruckteschler/Stooss, s. 445.

¹⁶² Ibid.

¹⁶³ Bell, s. 209.

¹⁶⁴ Queen Mary University of London, 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration <<http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/>> Erişim Tarihi: 04.10.2020.

¹⁶⁵ Denjakin, s. 241.

hâllerde, hakem heyetinin devlet yargısına başvurması ve onun zorlayıcı kuvvetinden faydalanması gerekliliği doğmaktadır. Fakat bu yolun her zaman için mümkün yahut işlevsel olduğunu söylemek zordur¹⁶⁶.

İşveren, ana yüklenici ve/veya alt yüklenici içeren uyuşmazlıklar ile sigorta, reasürans veya retrosesyon sözleşmeleri açısından, üçüncü kişileri yargılamaya dâhil etme imkânının tahkimde bulunmayışı ciddi sıkıntılar doğurabilmektedir¹⁶⁷. Bir sözleşmeler ağının bulunduğu hâllerde, taraflar uyuşmazlıklarının üçüncü kişiler üzerinde de yetki sahibi olan tek bir heyet tarafından çözülmesini isteyebilmektedirler¹⁶⁸. Doktrinde, bu gibi durumlar açısından, *SICC'nin* -neticede bir devlet mahkemesi olmasından hareketle- davaya dâhil edilecek kişiler üzerinde yargı yetkisi bulunduğu sürece¹⁶⁹ işlevsel bir fonksiyon gösterebileceği öne sürülmüştür¹⁷⁰. Zira, tahkim ile kıyaslandığında, bir devlet mahkemesinin üçüncü kişiler üzerindeki kontrol yönünden daha hızlı hareket etmeye elverişli hukukî ve teknik altyapıya sahip olduğu düşünülmektedir¹⁷¹.

Buna karşılık, *SICC'nin* çoğunlukla *offshore* nitelikte yani Singapur ile ciddi bir bağlantısı olmayan davalara bakmak üzere kurulmuş olduğu düşünüldüğünde, üzerinde kontrol sağlanması talep edilen üçüncü kişilerin Mahkeme'nin yargı yetkisi dışında kalmaları ihtimali oldukça yüksektir. Böyle hâllerde, *SICC'nin* istinabe yoluyla yabancı devlet mahkemelerinden yardım isteyeceği düşünülmektedir¹⁷².

Bilindiği üzere, tahkim anlaşmasının tarafı olmayanları tahkime zorla dâhil eden kararlara uygulamada genellikle etki tanınmamaktadır¹⁷³. Bu sebeple, her ne kadar bir devlet mahkemesi olarak böyle bir kuvvete sahip olduğuna şüphe olmasa da, *SICC'yi* yetkilendiren anlaşmada imzası bulunmayan üçüncü kişiler aleyhine verilen kararların sınıraşıcı etkisi hususunda

¹⁶⁶ Ruckteschler/Stooss, s. 446.

¹⁶⁷ Demeter/Smith, s. 443; Benzer yönde, Ramesh, s. 15.

¹⁶⁸ Hwang, s. 195.

¹⁶⁹ Landbrecht, s. 118.

¹⁷⁰ Takahashi/Sze/Sook/Maeda, s. 1474; Saitou, s. 90; Ramesh, s. 15; Landbrecht, s. 118; Tiba, s. 50; Wilske, s. 159; Lye/Chan, s. 6.

¹⁷¹ Requejo Isidro, s. 25.

¹⁷² Öte yandan, Avrupa Birliği gibi istinabe uygulamasının görece iyi işlediği örnekler açısından bile, bu usulün tahkimde karşılaşılan zorluğa kıyasla daha etkin bir çözüm sunup sunmadığı hususunun tartışmaya açık olduğu belirtilmektedir. Bkz. Ruckteschler/Stooss, s. 446.

¹⁷³ Wilske, s. 167.

sıkıntı yaşanması mümkündür¹⁷⁴. Dolayısıyla, özellikle üçüncü kişilerin Singapur ile bir bağlantısı olmadığı hâllerde (ki *offshore* davalar bakımından çoğunlukla böyle olacaktır), bu imkânının *SICC* tarafından üçüncü kişiler üzerinde işletilmesine pek de olası gözle bakılmamaktadır¹⁷⁵.

Yukarıda değinilen tereddütlerden bağımsız olarak, üçüncü kişiler üzerindeki bu yetkinin çok taraflı ve çok sözleşmeli hâllerde örneğin kapsamlı inşaat sözleşmelerinde *SICC* bakımından kısmen de olsa bir tercih edilebilirlik sağlanması mümkün olmakla birlikte, aynı tercih avantajının yalnızca tek sözleşme ve iki tarafın bulunduğu uyuşmazlıklar bakımından gündeme gelmesi pek mümkün gözükmemektedir¹⁷⁶.

D. Kararların Etkisi

Bir mahkeme kararının diğer ülkelerde tanınıp tenfiz edilebilirliği meselesi, geleneksel devlet yargısından çıkabilecek tüm mahkeme kararları açısından sorun doğurabilme ihtimaline sahiptir. Bununla birlikte, tanımatenziz meselesinin milletlerarası ticaret mahkemelerinden verilecek kararlar açısından daha büyük bir soruna yol açması mümkündür. Zira, bu mahkemelerin buldukları ülkelerde tarafların ya hiç malvarlığı değeri bulunmamaktadır, ya da çok sınırlı şekilde bulunmaktadır¹⁷⁷.

Singapur, yukarıda temas edilen sorunun *SICC* tarafından verilen kararlar bakımından gündeme gelmesi ihtimalini azaltmak amacıyla¹⁷⁸, 2016 yılında, Lahey Mahkeme Seçimi Sözleşmesi'ne (*Hague Convention on Choice of Court Agreements*) taraf olmuştur¹⁷⁹. Bu sözleşme, temel olarak üç prensip barındırmaktadır: 1- Seçilen mahkeme davayı görmelidir. 2- Seçilmemiş olan mahkeme davayı görmeyi reddetmelidir. 3- Seçilen mahkemeden verilmiş kararlar diğer taraf devletlerde tanınmalı ve tenfiz edilme-

¹⁷⁴ **Landbrecht**, s. 118. Doktrinde *Reyes*, tereddütleri ortadan kaldırmak adına, yapılacak tüm sözleşme ve alt sözleşmelere *SICC* yetki anlaşmasının eklenmesi önerisinde bulunmaktadır. Bkz. **Reyes**, s. 357.

¹⁷⁵ **Bell**, s. 211; **Stamboulakis**, Drossos/**Crook**, Blake: "Joinder of Non-Consenting Parties: The Singapore International Commercial Court Approach Meets Transnational Recognition and Enforcement", *Erasmus Law Review*, 12(1), 2019, s. 109.

¹⁷⁶ **Wilske**, s. 182.

¹⁷⁷ *Reyes*, s. 338; **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 233.

¹⁷⁸ **Yip**, *Future*, s. 157.

¹⁷⁹ Lahey Sözleşmesi, an itibarıyla tüm AB ülkelerinde, Danimarka, Meksika ve Singapur'da yürürlükte bulunmaktadır. Bkz. Status Table: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements (HCCH) <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>> Erişim Tarihi: 04.02.2021.

lidir¹⁸⁰. Sözleşme, yalnızca münhasır yetki anlaşmaları bakımından uygulanmaktadır¹⁸¹. Bu sebeple, en azından münhasır yetki anlaşması ile *SICC*'nin seçilmiş olduğu hâller bakımından verilen kararların taraf devlet mahkemelerinde tanınıp tenfiz edilmelerinin kolaylaşacağı düşünülmekte, *SICC*'ye talebin artabileceği yorumları yapılmaktadır¹⁸².

Doktrinde, hakem kararlarının tanınması ve tenfizi bakımından işletilen 1958 tarihli New York Sözleşmesi'nin, *SICC* karşısında tahkim lehine güçlü bir avantaj teşkil ettiği vurgulanmaktadır¹⁸³. Gerçekten de, an itibariyle *SICC* kararlarının, Lahey Sözleşmesi ve Singapur'un diğer ikili ve çok taraflı anlaşmaları kanalıyla tanınıp tenfiz edilebildiği toplam ülke sayısı, New York Sözleşmesi'ne taraf devletlerin toplam sayısının üçte birinden de azına denk gelmektedir¹⁸⁴.

Buna karşılık, sayısal yönden açıkça tahkim lehine duran bu görünümün *SICC* bakımından önemli bir dezavantaj teşkil etmemesi mümkündür. Bu noktada, hakem kararlarının büyük bir çoğunluğunun rızai olarak yerine getirildiğine ve *SICC*'nin de aynen tahkim gibi tarafların rızasına dayanan bir uyuşmazlık çözüm metodu olduğuna dikkat çekilmektedir¹⁸⁵. Kararların rızai olarak yerine getirilmesi olgusunun *SICC* bakımından da

¹⁸⁰ **Chong/Yip**, s. 119.

¹⁸¹ Taraf devletlerin Sözleşme'yi münhasır olmayan yetki anlaşmalarına teşmil etme imkânı da bulunmaktadır ancak Singapur bu imkânı kullanmamıştır. Bkz. **Chong/Yip**, s. 120.

¹⁸² **Chong/Yip**, s. 102; **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 234; **Requejo Isidro**, s. 30; **Tiba**, s. 51. Lahey Sözleşmesi haricinde Commonwealth ülkelerinin kendi aralarındaki karşılıklı anlaşmalar uyarınca; Avustralya, Brunei, Darüsselam, Hindistan (Jammu ve Keşmir hariç), Malezya, Yeni Zelanda, Pakistan, Papua Yeni Gine, Sri Lanka, Birleşik Krallık ve Windward adalarında ve Hong Kong'da *SICC* kararlarının kolaylıkla tenfiz edilebildikleri belirtilmektedir. Bkz. Reciprocal Enforcement of Commonwealth Judgements Act (Chapter 264, 1985 ve 2001 Rev. Ed) <<https://sso.agc.gov.sg/Act/RECJA1921>> Erişim Tarihi: 04.10.2020. Benzer şekilde, Singapur mahkeme kararlarının Japonya'da ve Çin'de de tenfiz edildikleri bilindiğinden *SICC* bakımından da bu ülkelerde kural olarak bir güçlük doğmayacağı düşünülmektedir. Bkz. **Bell**, s. 204, 205.

¹⁸³ **Godwin/Ramsay/Webster**, s. 233; **Bell**, s. 204; **Demeter/Smith**, s. 441; **Ruckteschler/Stooss**, s. 448; **Requejo Isidro**, s. 27; **Lye/Chan**, s. 7.

¹⁸⁴ Sözleşme'ye an itibariyle 166 devlet taraftır. Bkz. Status: Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (UNCITRAL) <https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/foreign_arbitral_awards/status2> Erişim Tarihi: 04.02.2021. Öte yandan bu ülkelerin, dünyadaki başlıca ticaret merkezlerini kapsadığı, dolayısıyla *SICC*'yi tercih edecek çok uluslu şirketlerin bu ülkelerden en az biri veya daha fazlasında malvarlığı değerlerine sahip olacağı öngörülebileceği de ifade edilmektedir. Bkz. **Reyes**, s. 343.

¹⁸⁵ **Reyes**, s. 341.

gündeme gelmemesi için bir sebep olmadığından bahsedilmektedir¹⁸⁶. Hatta, *SICC*'nin bir devlet mahkemesi olmasından hareketle, bu olguya tahkimden daha yüksek bir oranda rastlanabileceği dahi ileri sürülmektedir¹⁸⁷.

IV. DEĞERLENDİRME

Sınıraşan ticarî uyuşmazlıkların nerede çözüleceği sorusu, hukuk hizmetleri alanında yoğun bir rekabet yaşanmasına yol açmaktadır. 21. Yüzyıl ile birlikte, daha önce tahkim ve geleneksel devlet yargısı şeklinde yapılan ayırım farklı bir boyut kazanmış, bazı devletler kendi ülkelerini milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların çözümü bakımından birer çekim noktası hâline getirmek istemişler ve bu tür uyuşmazlıkları inceleyen özel mahkemeler kurma fikrini geliştirmişlerdir.

Milletlerarası ticaret mahkemeleri, geçtiğimiz on beş yıl zarfında çeşitli devletlerde kurulmuş ve milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların kendine özgü bazı ihtiyaçlarını karşılayarak tarafların güvenini kazanmak amacıyla tahkimin ve geleneksel devlet yargısının birtakım avantajlarını tek elde toplamak üzere tasarlanmış yargı yerleridir.

Günümüzde faaliyet gösteren diğer örnekler arasında Singapur Milletlerarası Ticaret Mahkemesi'nin (*SICC*), tercih edilebilirlik ve etkinlik yönünden rekabet üstünlüğüne sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmada yer verilen diğer örnekler ile bir karşılaştırma yapıldığında, söz konusu üstünlük açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Herşeyden önce, Avrupa'da sıklıkla birer "milletlerarası daire" formunda kurulu olan bu mahkemeler bakımından, Hollanda Ticaret Mahkemesi haricinde İngilizce'nin yargılama sürecindeki kullanım imkânı sınırlıdır. Hatta Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi söz konusu olduğunda, bu imkân yalnızca yazılı belgelerde çeviri mecburiyetinin olmayışı bakımından mevcut gözükmektedir. Bu hususta, *SICC*, *DIFC* Mahkemeleri ve Hollanda Ticaret Mahkemesi, İngilizce dilinin kullanımını bütünüyle serbest bırakmakla diğer mahkemelere kıyasla milletlerarası ticarî uyuşmazlıkların tarafları bakımından daha tercih edilir bir konumda yer almaktadırlar. Buna karşılık Hollanda Ticaret Mahkemesi'nde yabancı avukatların mahkeme önünde tarafları temsil etmesine izin verilmediği unutulmamalıdır. Dolayısıyla, İngilizce'nin rolü bakımından, mevcut örnekler arasında *SICC* ve *DIFC* Mahkemeleri belirgin şekilde öne çıkmaktadır.

¹⁸⁶ Ramesh, s. 16.

¹⁸⁷ Ramesh, s. 16.

Avrupa'daki örnekler ve Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi bakımından yabancı hâkim çalıştırma imkânı bulunmamaktadır. Buna karşın *SICC* ve *DIFC* Mahkemeleri, çoğunlukla *Common Law* geleneğinden yetişmiş yabancı hâkimlerin mahkemede görev almasını temin etmek suretiyle, yabancı hukuk ve somut olay bakımından ihtiyaç duyulabilecek diğer uzmanlık alanları bakımından yetkin hukukçuların davayı görmesine imkân tanımaktadır.

Çin Milletlerarası Ticaret Mahkemesi açısından uyumsuzluğun belirli bir tutarın üstünde ve Çin ile ilgili bulunması sınırı mevcut iken, *SICC* ve diğer örneklerde bütünüyle *offshore* nitelikte ticarî uyumsuzlukların da görülebilmesi mümkündür.

SICC, benimsenecek ispat kuralları bakımından taraf iradesine öncelik tanımaktadır. Taraflar, Singapur Hukuku yerine başka bir hukuk sisteminde yer alan kuralları, hatta herhangi bir devlet hukukundan kaynaklanmayan kuralları dahi seçebilme imkânına sahiplerdir. Diğer milletlerarası ticaret mahkemeleri açısından böyle bir imkân getirilmemiştir.

SICC, yabancı hukukun bir vakıa olarak ispat edilmesi şeklinde vücut bulan ve *Common Law* geleneğinde yaygın şekilde kabul edilen uygulamayı kaldırmıştır. Bunun yerine yabancı hukuk alanında yetkin olduklarının temin edilmesi kaydıyla avukatların yabancı hukuku sunabilmeleri ve mahkemenin ispata gereksinim duymaksızın bu sunumu kabul etmesi sistemini getirmiştir. Dünyadaki diğer örnekler açısından rastlanmayan bu yeniliğin, süre ve masraflar yönünden taraflar için büyük bir kolaylık sağlayacağı öngörülebilir.

DIFC Mahkemeleri'nde temyize başvuru hakkı yasal bir zorunluluk iken¹⁸⁸, *SICC* sisteminde tarafların yazılı olarak anlaşmak suretiyle bu haktan vazgeçmeleri, içeriğini değiştirmeleri yahut onu sınırlamaları mümkündür. Bu özellik, *SICC* uygulamasını temyiz yolunun genellikle gündeme gelmediği tahkim uygulamasına yaklaştırmaktadır.

V. SONUÇ

SICC'nin milletlerarası ticarî uyumsuzluk çözümünde gerçekten de tercih edilen bir konuma gelip gelmeyeceğini hiç şüphesiz zaman gösterecektir. Yetki anlaşmalarında özel olarak *SICC*'nin yetkilendirildiğini görmeye başlamak şu an için biraz zaman alacak gibi durmaktadır¹⁸⁹. Taraf özerkliğine saygı; gizlilik imkânı; kararların hızlı ve kolay kesinlik kazan-

¹⁸⁸ Demeter/Smith, s. 450.

¹⁸⁹ Bell, s. 212.

ması ve belki de en önemlisi 1958 tarihli New York Sözleşmesi kapsamında kararların tenfiz edilmesindeki kolaylık, şu an için milletlerarası ticarî tahkim yolunu oldukça avantajlı kılan faktörlerdir. Öte yandan, neredeyse tüm *SICC* hâkimlerinin *Common Law* geleneğinin içinde yetişmiş ve Singapur'daki pek çok uygulamacının İngiltere'de eğitim görmüş oldukları düşünüldüğünde, Singapur ve genel olarak Asya bölgesinde menfaati bulunan tarafların uyuşmazlıklarını Londra'daki Ticaret Mahkemesi yerine Singapur'da çözmek istemeleri de ihtimal dahilinde görülebilir¹⁹⁰. Bu sebeple, yakın gelecekte, *SICC*'nin milletlerarası ticarî tahkimden ziyade Londra'daki Ticaret Mahkemesi'ne ve hâlihazırda kurulu bulunan diğer milletlerarası ticaret mahkemelerine rakip olarak algılanır hale gelmesinin daha gerçekçi bir ihtimâl olduğu kanısındayız.

¹⁹⁰ **Wilske**, s. 168; **Hwang**, s. 200.

KAYNAKÇA

- Akıncı**, Ziya: Milletlerarası Tahkim, 4. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.
- Bell**, Gary F.: “The New International Commercial Courts - Competing with Arbitration - The Example of the Singapore International Commercial Court”, *Contemp. Asia Arb. J.*, 11(2), 2018, ss. 193-216.
- Biard**, Alexandre: “International Commercial Courts in France: Innovation without Revolution” *Erasmus L. Rev.*, 12(1), 2019, ss. 24-32.
- Chong**, Adeline/**Yip**, Man: “Singapore as a Centre for International Commercial Litigation: Party Autonomy to the Fore”, *Journal of Private International Law*, 15(1), 2019, ss. 97-129.
- Chong**, Steven: “Dispute Settlement in the Belt and Road Initiative: Lessons from the Singapore Experience”, *The Chinese Journal of Comparative Law*, 8(1), 2020, ss. 30-39.
- Çelikel**, Aysel/**Erdem**, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 16. Bası, Beta, İstanbul, 2020.
- Demeter**, Dalma R./**Smith**, Kayleigh M.: “The Implications of International Commercial Courts on Arbitration”, *Journal of International Arbitration*, 33(5), 2016, ss. 441-470.
- Denjakin**, Viktor: “The SICC: International Commercial Litigation: A New Major Development in the Field of International Commercial Dispute Resolution”, *Keio Law Journal*, 41, ss. 237-255.
- Deskovski**, Toni/**Dokovski**, Vangel/**Kocev**, Ljuben: “The Birth and Rise of the International Commercial Courts in Paris - Boosting Litigation Or Alternative to Arbitration,” *Iustinianus Primus Law Review*, 10(2), 2019, ss. 29-41.
- DIFC/LCIA Arbitration Centre <<http://www.difc-lcia.org/overview.aspx>>
Erişim Tarihi: 04.02.2021
- Doğan**, Vahit: Milletlerarası Özel Hukuk, 6. Bası, Savaş, Ankara, 2020.
- FOSFA International Arbitration Rules, Guide and Code of Practice (fosfa.org) <<https://www.fosfa.org/arbitration/guide-and-rules/>> Erişim Tarihi: 04.02.2021
- GAFTA Arbitration Rules No:125 (gafta.com) <https://www.gafta.com/write/MediaUploads/Contracts/2020/Sept%202020/125_2020.pdf>
Erişim Tarihi: 04.10.2021

- Gaillard, Emmanuel/Banifatemi, Yas/Vialard, Chloe:** “France: The International Chambers of the Paris Courts and Their Innovative Rules of Procedure”, Mondaq Business Briefing, 25th April 2018, (LexisNexis).
- Godwin, Andrew/Ramsay, Ian/Webster, Miranda:** “International Commercial Courts: The Singapore Experience” *Melbourne J of Intl L*, 18(2), 2017, ss. 219-259.
- Hwang, Michael:** “Commercial courts and international arbitration—competitors or partners?”, *Arbitration International*, 31, 2015, ss. 193-212.
- Kuo, Lily/Kommenda, Niko:** What is China’s Belt and Road Initiative? (The Guardian) <<https://www.theguardian.com/cities/ng-interactive/2018/jul/30/what-china-belt-road-initiative-silk-road-explainer>> Erişim Tarihi: 04.02.2021
- Landbrecht, Johannes:** “The Singapore International Commercial Court (SICC) – an Alternative to International Arbitration?”, *ASA Bulletin*, 34(1), 2016, ss. 112-125.
- Legal Profession Act (Chapter 161), 36P (Singapore Statutes Online) <<https://sso.agc.gov.sg/Act/LPA1966#pr36P->> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Lehmann, Matthias:** “Law Made in Germany-The Export Engine Stutters” in *International Business Courts A European and Global Perspective* (KRAMER Xandra/SORABJI John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019.
- Lord Thomas of Cwmgiedd, “Developing Commercial Law Through the Courts: Rebalancing the Relationship Between the Courts and Arbitration”, (The Bailii Lecture 2016) <<https://www.bailii.org/bailii/lecture/04.pdf>> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Lye, KC/Chan, Darius:** “The Singapore International Commercial Court: A challenge to arbitration?”, *Norton Rose Fulbright Thought Leadership Publications (Research Collection School Of Law)*, 2015, ss. 6-7 <https://ink.library.smu.edu.sg/sol_research/3039> Erişim Tarihi: 04.02.2021
- Mesci, Barış/Esen, Emre:** “Milletlerarası Ticarî Uyuşmazlıkların Yargısal Yolla Çözümünde Tahkime Rakip Olarak Milletlerarası Ticaret Mahkemeleri: Hollanda Ticaret Mahkemesi Üzerinden Bir Analiz”, *Public and Private International Law Bulletin*, 40(2), ss. 1223-1259.

- Menon**, Sundaresh: “International Commercial Courts: Towards a Transnational System of Dispute Resolution”, (Opening lecture for the DIFC Courts Lecture Series 2015) <<https://www.supremecourt.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/media-room/opening-lecture---difc-lecture-series-2015.pdf>> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Qatar International Court and Dispute Resolution Center <<https://www.qicdrc.gov.qa/arbitration/overview>> Erişim Tarihi: 04.02.2021
- Queen Mary University of London, 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration <<http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/>> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Ramesh**, Kannan: “International Commercial Courts: Unicorns on a Journey of a Thousand Miles” in Conference on the Rise of International Commercial Courts (Doha, 2018) <https://www.sicc.gov.sg/docs/default-source/modules-document/news-and-article/international-commercial-courts-unicorns_23108490-e290-422f-9da8-1e0d1e59ace5.pdf> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Requejo Isidro**, Marta: International Commercial Courts in the Litigation Market - Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law Research Paper Series, 2, 2019.
- Reciprocal Enforcement of Commonwealth Judgements Act (Chapter 264, 1985 ve 2001 Rev. Ed) < <https://sso.agc.gov.sg/Act/RECJA1921>> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Reyes**, Anselmo: “Recognition and Enforcement of Interlocutory and Final Judgments of the Singapore International Commercial Court”, J of Intl & Comparative L, 2(2), 2015, ss. 337-358.
- Ruckteschler**, Dorothee/**Stooss**, Tanja: “International Commercial Courts: A Superior Alternative to Arbitration?”, Journal of International Arbitration, 36(4), 2019, ss.431-450.
- Rules of Court (Chapter 322, Section 80), Order 110 <<https://sso.agc.gov.sg/SL/SCJA1969-R5?ProvIds=PO110-#PO110->> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Saitou**, Akira: “Kokusai shouji chuusai to kokusai shouji saiban-kyousou to kyouryoku no tame no kankei riron ni mukete”, Kokusai shoutorihiki gakkai nenpou, 18, 2016, ss. 81-96 (齋藤彰, 国際商事仲裁と国際商事裁判競争と協力のための関係理論に向けて, 国際商取引学会年報, 18, 2016, 頁81-96).

Singapore International Arbitration Centre Rules 2016 (SIAC, 2020) <<https://www.siac.org.sg/our-rules/rules/siac-rules-2016>> Erişim Tarihi: 04.10.2020

Singapore International Commercial Court ('SICC') Committee, "Report of the Singapore International Commercial Court Committee" (Report, SICC Committee, November 2013) <https://www.sicc.gov.sg/docs/default-source/modules-document/news-and-article/-report-of-the-singapore-international-commercial-court-committee-_90a41701-a5fc-4a2e-82db-cc33db8b6603-1.pdf> Erişim Tarihi: 04.10.2020

Singapore International Commercial Court Practice Directions -Effective 20 July 2020-(SICC)<<https://www.supremecourt.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/rules/singapore-international-commercial-court-practice-directions-v2.pdf>> Erişim Tarihi: 04.10.2020

Sorabji, John/Kramer, Xandra: "Introduction-The International Business of Courts" in International Business Courts A European and Global Perspective (KRAMER Xandra/SORABJI John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019.

Sökmen Güler, Ekin: "Forum Non Conveniens Doktrini ve Uluslararası Paralel Davalar", D. E. Ü Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof.Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan), 21(Özel Sayı), 2019, ss. 2629- 2658.

Stamboulakis, Drossos: Legal Transfer and 'Hybrid' International Commercial Dispute Resolution Procedures: Lessons from the Singapore International Commercial Court in Legal Transplants in East Asia and Oceania (BREDA Vito (Ed.)), Cambridge University Press, Cambridge, 2019.

Stamboulakis, Drossos/**Crook,** Blake: "Joinder of Non-Consenting Parties: The Singapore International Commercial Court Approach Meets Transnational Recognition and Enforcement", Erasmus Law Review, 12(1), 2019, ss. 98-110.

Status: Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (UNCITRAL) <https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/foreign_arbitral_awards/status2> Erişim Tarihi: 04.02.2021.

Status Table: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements (HCCH) <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>> Erişim Tarihi: 04.02.2021

- Stephenson**, Andrew/**Hogan**, Lindsay/**Smith**, Jaclyn L.: Australia: What Constitutes an Offshore Case?: An Analysis of the Singapore International Commercial Court's Second Decision, Monday Business Briefing, 27th July 2016, (LexisNexis).
- Supreme Court of Judicature Act (Chapter 322, Act 24 of 1969) Revised Edition 2007 (Singapore Statutes Online) <<https://sso.agc.gov.sg/Act/SCJA1969>> Erişim Tarihi: 04.10.2020
- Şanlı**, Cemal/**Esen**, Emre/**Ataman Figanmeşe**, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 8. Bası, Beta, İstanbul, 2020.
- Takahashi**, Gen/**Sze**, Yao Tan/**Sook**, Zhen Ng/**Maeda**, Atsutoshi: "Shingapooru kokosai shouji saibansho (SICC) no zousetsu oyobi kanren suru shomondai (jou)", Kokusai shouji houmu, 43(1), 2015, ss. 1471-1479 (高橋玄, 陳世耀, 黃淑臻, 前田敦利, シンガポール国際商事裁判所 (SICC)の創設及び関連する諸問題(下), 国際商事法務, 43(1), 2015, 頁1471-1479).
- Teh**, Lawrence: "The Singapore International Commercial Court", Dipute Resolution International, 11(2), 2017, ss. 143-150.
- Tiba**, Firew: "The Emergence of Hybrid International Commercial Courts and the Future of Cross Border Commercial Dispute Resolution in Asia", Loyola U Chicago Intl L Rev, 14(1), 2016, ss. 31-53.
- Wilske**, Stephan: "International Commercial Courts and Arbitration - Alternatives, Substitutes or Trojan Horse", Contemp. Asia Arb. J., 11(2), 2018, ss. 153-192.
- Yeo**, Justin: "On Appeal from Singapore International Commercial Court", Singapore Academy of Law Journal, 29(2), 2017, ss. 574-595.
- Yip**, Man: "The Resolution of Disputes Before the Singapore International Commercial Court", International and Cooperative Law Quarterly, 65, 2016, ss. 439-473.
- Yip**, Man: "The Singapore International Commercial Court: The Future of Litigation?" in International Business Courts A European and Global Perspective (KRAMER Xandra/SORABJI John (Eds.)), Eleven International Publishing, The Hague, 2019.